

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
VIRO
EXCELLENTISSIMO, EXPERIENTISSIMO
CELEBERRIMO DOMINO
DN. LOTHARIO
ZUMBACH^{dc} KOESFELD

EQVITI,
PHILOSOPHO ACUTISSIMO,
FAMIGERATISSIMO,
MEDICORUM OCELLO,
MATHEMATICORUM HUIUS SECVLI FACILE
PRINCIPI

PATRONO^{ET} PRÆCEPTORI
ÆTERNUM DEVENERANDO.

ERNESTUS HENK RECHT.
DURLACH - BADENIS
Kofschl. Typ. Joh. Wepplich, Vnn. Typog.

VIR EXCELLENTISSIME.

Quam jam dudum à me per literas desideraveras, tandem aliquando Tibi mitto, incomptam licet rudique Minervâ exaratom Disputationem Inauguralem. Minimè hoc animo eam Tibi inscribere audeo, quod persuasus sum, delicatissimo gustui Tuo qualiacunqve mea sapitura esse, quin potius, ut iudicium de illâ, informationem, correctionemq; Tuam eò certius mihi promittere possim. Nimis nota eruditio Tua in omnibus solidissima mihi est. Vix quippè ad pulcherrimum Lugdunum vestrum, omnium ferme elegantiorum studiorum sedem & altricem appuleram, & statim per omnium ora famam eruditionis Tuæ volitare, omnium sermone Te celebrari audiebam, ut non potuerit non cupiditas mea à tanto Viro aliquid addiscendi, augeri & inflammari. Adeo sapientia animos hominum ad se trahere potest! Mores & consuetudo Batavorum firmum obicem proposito meo ponere videbantur, quibus peregrinis non æqvè facilem accessum & conversationem cum magnis Viris, ac in Germaniâ nostrâ concedi, sæpius jam expertus eram. Sed incredibilis humanitas Tua, Patrone optime, animum meum primo statim accessu iterum erexit, quæ me planè ignotum tantâ excepit benevolentia, ut
non

non tantum ut domesticus & commensalis, sed ut amicus susciperer. Tunc demum eximiam eruditionem, solidissimum iudicium, consummatam experientiam Tuam indies magis magisque videre, discernere, mirari mihi licuit. Non sine summâ animi voluptate illius temporis recordor, quo eruditis collocutionibus Tuis quotidie familiarissimè usus sum. Quam singularem benevolentiam & affectum ergà me Tuum cum nullis officiis, nullisque meritis meis demereri possim, publicè saltem ea beneficia hîc à me prædicari patieris. Summum Numen imploro, ut Te porro in totius Rêpublicæ literariæ incrementum salvum & incolumem servet, quo adhuc Plures ingenii Tui fœtus orbi literato communicare queas, de certo optimoque solatio multi ægri & splendidissima Familia, & deque perpetuâ incolumitate tanti Patroni diutissimè sibi gratulari possit

Prænobilissimæ Excellentiaæ Tuæ
 subjectissimus servus

ERNESTUS HENRICUS FECHT.

(5)
PRÆFATIO.

Aud ineptè olim *Tales*

apud *Laert. Lib. 1. c. 1.* interrogatus, quisnam felix esset? respondit. *qui corpore sanus est, animo autem eruditus.* Et sanè

*Si ventri benè, si lateri est, pedibusq; tuis: nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.*

Hujus sanitatis studium apud omnes fermè gentes in pretio fuit, ut hinc tot populi de longævitatè prærogativâ inter se certârint olim, *voiez Mons. Temple dans ses Oeuvres mêlées,* & ipsi *TRIBINÛ* Romæ & Athenis templa antiquitus sacrata fuerint. Sed quis nescit pervefitatem seculi nostri? Si hodiernum mundum interrogas, quis sit felix? Illicò responsum accipies: qui opibus honoribusq; inter alios eminet. Nec rarò ex ipsâ corporis constitutione amplissimâ judicantes obesos, utpotè in omnium rerum abundantia lautissimè viventes sanissimos & felices secum reputant. Quæ sententia, quam infirmo stetero, in præsentè disputatione inaugurali ostendere conor, ut pateat, non sanos, non felices esse obesos, quin potius eo ipso jam *in manus Medici inciderint,* ejusq; auxilio indigeant. Non quidem ignoro, multos veterum Medicorum obesitatem in morbum degenerare posse, & ipsam jam auctam morbum dici debere, non inuisse, dum *Laur. Jauberius Opp. Tom. 1. Lib. VII. Dec. 2. p. 58* dubitat, an eadem ad causas morbificas referri possit: & *Galenus Opp. Class. III. de Tum p. n. fol. 82.* multum occupatus est in determinando illo statu, ad quem obesitas referri queat, dum inquit, *obesi autè sunt supra id, quod est secundum natura-*

207

curam, nondum tamen præter-naturaliter se habent. Ut enim sæpè dictum est, tertia quedam constitutio ea est, quæ est corporum non natura dispositorum, quæ est media inter ea corpora, quæ se habent secundum naturam, & ea, quæ se habent præter naturam. Enimverò, cum omne id, quod non naturam dispositum, licet vel levissimum fuerit, sanitatem vel jam ipso actu lædat, vel saltem mox lædere possit, merito suo etiam curationem Medici requirit, ut hinc nemo, quod credo, reprehensus sit, quod ipse eundem casum, ut morbum tractaverim, cum talis ipsi significatio à plurimis Medicis tribuatur, & hinc tantopere circa ejus curationem occupati sint Hippocrates, Fernelius, Forestus, Ballonius, Waldschmidius, Emmullerus, & plures alii. Lubens concedo, difficilem me & arduam rem suscipere per præsentem obesitatis curationem, nec ignoro, non defutura esse judicia consveta: quod id, quod veteribus fuerit ignotum, id & recentioribus Medicis, sicque & mihi, qui ipsorum opere hæc conscribo, impossibile factu sit futurum. Sed hæc, ut sæpè jam refutata objectio nec me à proposito meo avocabit, est hic mos omnibus imprudentioribus proprius, qui postquam circumspexerunt totum circuitum circa se, putant, nihil jam amplius restare videndum, quando accesserunt ad Lineam seu Equatorem, se pervenisse jam putant ad extremitates Oceani: & quando fecerunt omne, quod ipsis est possibile, sibi imaginantur, quod alii nil possint facere melius. Propriam rationem pro regulâ certissimâ veritatis capiunt. Et sic inventionibus nunquam perveniunt ultra. Et licet nec id me effecturum esse, mihi polliceor, quod recentiores & sapientiores alii Medici possunt (nam adeo mihi non placeo) nihilominus rem, saltem ut tentamen, aggredior, cum in arduis & voluisse satis sit. In quem finem, summum Numen imploro, ut omnia in sui Nominis gloriam & proximi emolumentum dirigat.

Quod

(7)
Q. D. B. V.

Vod obesitatis præ corpulentia vocabulo eligere maluerim, hæc imprimis ratio est, quod passim apud Scriptores Medicos corpulentia nimis latam significationem obtineat, dum eidem non tantum pinguedinis, sed & ipsius carnis abundantiam adscribunt, vid. *Galen. Hippocr. & alii*. Non enim fuit animus conscribere disputationem, nisi de pinguedinis abundantia primario, quamquam & musculorum, extensio major ut plurimum sit adjuncta. Licet non ignorem, eosdem scriptores deinde alibi obesitatem & corpulentiam pro synonymis habere.

§. 2.

Obesitas igitur, uti sæpissimè apud *Plinium & Columellam* legitur, sine dubio derivanda est ab obedo (ut hinc nec per *e*, nec per *a*, uti apud permultos scriptores expressam videmus, sed simplex *e* scribenda sit) licet exinde derivatum vocabulum *obesus* primâ origine contrarium significet nempe corpus, quod obeditur, vel obesum est, i. e. macilentum, teste *Gellio C. VII. L. 19.* quo significatu usurpatum apud veteres aliquoties occurrit. Usutamen & ut plurimum pro corpore crasso & pingvi sumi, testantur verba *Verg. Lib. III. Georg.* de caballo, cuius laudatur

Argutumq; caput, brevis abus, obesag, terga.

Gellius per antiphrasin dictum vult, quam verò figuram *Vossius* totam destruit. *Instit. Orat. L. IV. p. 251.* Quicquid sit, usus ut obesus pro pingui sumatur, certus est. Inde *Columellæ* verbum obefare idem est, quod pingvem reddere & hinc *Obesitas, Pinguitudo, Crassities, Corpulentia* passim sunt synonyma. Græcè dicitur *πελοσαρμία, ἐπὶ τῆς σαρκός*, carne, & *πελοσ* multus, in sensu originario; qui est multæ carnis, in recepto autem, qui est multi vel magni corporis. Aliàs, qui ita pingues sunt, ut pinguedine

(8) *ἄρσενος*
dine manifestè eorum actiones lædantur, Græcis dicuntur *ταχυοὶ*
ἄρσενος, eo quod plerumque celeriter corpulenti fiunt, à *ταχύς*
celer & *ἄρσενος*, corpulentus, s. qui magnâ corporis specie est
præditus. Germ. dicitur *die Fette/Dicke*.

S. 3.

Sed cum non hinc proponere animus sit Disputationem ad mi-
nutas Logicas conscriptam, neque talem, quæ nil nisi theoriam
tractet, minimè diutius morabor circa explicandam Etymologiam
& Synonymiam vocis: potius primarius scopus est, præmissis hu-
jus affectus naturâ & causis ad curationem descendere, eandemque
diligentius exponere. Est igitur obesitas nimia habitus corporis
ex nimia nutritione præternaturaliter auctus. Differentia verò
inter obesitatem nimiam & reliquas corporis intumescencias facile
patet, dummodo conferantur definitiones eorundem tumorum,
v. g. Anasaræ, hydropis, aliorumque. Ex eorum quippe signis
pathognomonicis distinctio innotescit. Dum tumor talis vel est
particularis, ut reliqua corporis membra maximè emaciata videan-
tur; vel licet generalis per totum corpus, nihilominus pallidus ejus,
sublividusque interdum color satis probat, non esse bonæ nutriti-
onis productum, sed potius tumorem p. n. à depravatâ nutritione
ortum. Distinguitur autem in obesitatem à primâ nativitate talem,
quam dicunt *naturaliter talem*, & *asiticiam*, quæ lautiori vitâ de-
mum acquiritur.

S. 4.

Si scriptorum observationes varias perlegimus, exempla obe-
sitis nimie passim & pene multa invenimus. Egregiam observa-
tionem legimus in ipso sacro Codice *Judic. c. 3, v. 17, seqq.* ubi disseri-
tur de Eglon, rege Moab, cujus in abdomen Ehud tam altè gladium
incipitem infixisse dicitur, *das das Feit das Heft verschloß*. Stupen-
dam pueri adhuc quinquennis ex Geldria delati & Amstelredami
bilanci impositi historiam legimus in *observ. Tulpii*, quam *Lib. III.*
Obs. LV. ita recenset: *pendebat CL. libras. Corpore quippe erat tam*
pingui ac amplo: ut lumbi ipsius non cingerentur, nisi sesquialna longi-
tudine. At nates luxuriabant tam uberi carnis mole, ut viderentur
quadruplicatee. In brachijs vero ac manibus posuerat tantum roboris
exube.

exuberans ipsius natura, ut manum meam non minus fortiter ferieris, ac se gesserit vigesimum ætatis suæ annum. De muliere XXXVI. annorum 480. libras, itemque viro 600. libras pendentibus legi potest *Sennercus in Praxi L. V. P. I. c. 4.* Simile planè exemplum habemus in ipsâ Patriâ meâ *Durlaci*, quæ sedes est Serenissimorum Marchionum Badensium, ubi statim in introitu Templi primarii (*der Stadkirch*) sequens Epitaphium legitur: Anno 67. d. 4. Nov. starb *Krang Erhard* der fromme, redliche und grosse Stadtschreiber, welches Körper gar nahe 6. Centner gewogen hat. Nec minus constat ibidem inter omnes de obesitate Serenissimi Marchionis Bada. *Durlacensis* *Friderici VI.* gloriosæ memoriæ, cui venerandus Pater noster à consiliis Eccles. & conc. Aul. erat, qui non solum ob singularia planè merita in Imperium, dum fungebatur officio campi Marschalli Generalissimi, sed etiam propter amplitudinem & proceritatem corporis Magnus cognominatus fuit, ut hinc Excellentissimus *Keckius* in *Panegyrico* de Ipso dicat: *In toto* *Friderici* *Marchionis* *Badensis* *cure* *demandato* *exercitum* *neminem* *fuisse*, *qui* *aut* *specie*, *aut* *magnitudine* *corporis* *cum* *ipso* *Friderico* *potuisset* *contendere*. Eam etiam ob causam quotannis iter institutere solitus fuit in alias regiones, ex quo reversus adstantibus ostendit eam caligarum partem, quæ illa cinguntur, quæ quandoque ad dimidiam ulnam, quandoque ad tres ulnæ partes complicata & arctior facta fuerat. Non procul *Rostochio* nostro vixit ante annos haud adeò multos nobilis *Mecklenburgensis*, tam immensæ obesitatis vir, ut per ætatem planè nudus incedere in museo suo debuisset, ipso abdomine dependente usque ad genua & planè abscondente membrum virile. Sella, cui insidere solitus fuit, duarum ulnarum latitudinis fuisse dicitur. Vix credibilis esset fœminæ illius obesitas excessiva, cujus mentionem facit *Fabric*, *Hildanus*, nisi à *Doleo* simili ferme exemplo confirmaretur. Inquit autem *Hildanus* *Cent. VI. obs. 97.* se *Coloniæ* *Agrippinæ* secasse fœminam, cuius pinguedinis spissitudo, à regione lineæ albe secundum longitudinem abdominis factâ incisione, spiritibus duas excesserit. *Jo. Doleus* verò in cadavere defuncti *Hagæ* *Comitis* pinguedinis latitudinem unum & dimidium pedem æquantem invenit, quod videre est in ejus *Encyclop. Chirurg. rationali. Tb. Kerckringius* recenset exemplum de puero, qui obesus fuit in tantum, ut seipsius cutis fuerit atrata,

index usque ad primi articuli finem potius imprimi. Rarioris ob-
 fitatis exemplum habent *Ephem. Nat. Curios. in Append. ad Decad. III.*
An. j. p. 128. de nobili quodam, qui ne quidem ex loco in locum se
 movere potuerit, & quando coitum celebrare voluerit, servi
 ipsum ope machinæ cujusdam in corpus uxoris devolvere debue-
 rint. Ridiculam nobis reliquit historiam, dummodo vera esset,
Nic. Neander. Rabbi Eleazar, inquit, & Rabbi Ismaël habuerunt ven-
tres tam grossos, ut cum starent erecti conversis faciebatur & ventribus en-
riguis, duo validi boves posuerint inter eos transire neutrum con-
gendo. Ismaëlis membrum genitale simile erat magnitudine sacco cui-
dam novem modiorum, Eleazaris vero octo modiorum. Inter rarit-
 simè contingentia numeranda sunt, quæ referuntur in *Ephem. Germ.*
Nat. Curios. Dec. II. An. 7. Obs. 11. p. 21. de pinguedine folius abdo-
 minis observatâ & de eadem cum reliquarum partium marcore, *Ibid.*
An. IV. & V. Dec. I. Itemque Dec. II. An. VI. Obs. 190. p. 380. de stu-
 pendâ pueri recens nati obesitate ex matris gravide impressione.
 Nec minus bruta obesitate nimiam laborare observantur. Bo-
 ves in Angliâ ita pingues interdum fieri, ut ipsis pinguedo infra
 talos propendeat, refert Comes *Digby in Discursu sympach. p. 114.* Et
 quæ sunt plura alia, quæque videri possunt apud *Sehenckium, Bartho-*
linum & alios.

S. 5.

Causæ, quibus hæc stupenda corporis extensio producitur,
 indagatoribus Physicis & Medicis semper multum negotii facesive-
 runt: & dum unusquisque eorum causas causarumque modum pro-
 prii principis superstruere voluit, factum est, ut jam ferè tot dis-
 sentientes circa hanc materiam sententiæ, quot capita, reperiantur.
 Veteres genuinæ vasorum sanguiferorum distributionis & purpurei
 laticis in eisdem circulationis ignari non potuerunt non de summa dif-
 ficultate conqveri, quando ipsis differendum erat, quomodo nutri-
 tio & augmentatio partium fieret. Hujus phænomeni solutio ipsis
 nodi Gordii enodatione difficilior videbatur. Hinc Arabes, inter
 quos eminent Avicenna, per quatuor humores secundarios, ex san-
 guine in tertiâ concoctione preparamos, nutritionem explicarunt,
 utpote humore innominato, rore, glutine & cambio: qui humores ipsis
 non quidem specie, sed tantummodo ut magis & minus differebant,
 dum alius ex alio præparetur. Sed uti pleraque alia, ita præcipue nu-
 titio

tritionis negotium terminis suis obscurarunt, & licet adhuc inter recentiores antiquitatis amantes inveniantur, qui hancce veterum cum neotericorum doctrinâ conciliare student, nunquam tamen speciem veritatis a se ipsis afferre possunt, nisi humorem innominatum rejiciant, & talem reliquis tribus attribuant sensum, quem veteribus unquam in mentem venisse vix credibile est. Quibus igitur termini hi: ros, gluten & cambium tantoperè placent, ut sine illis nutritionis negotium explicare nolint, illi adeant Cl. *D. Tb. Craanen*, qui illos Tract. *De Homine* p. 201. ita tradit, ut sine metu erroris retineri possint, dum Ros ipsi est humor lacteus chylosus ad partes ex arteriarum poris propulsus. Gluten quies & convenientia superficcularum, particularumve accommodatio. Cambium assimilatio chyli in conformationem particularum. Alii veterum sanguine pingui & membranarum frigore fieri nutritionem statuerunt, dum ille per vasa latiuscula deferatur ad partium peripherias, ibidemque pinguis & eius pars membranas alluens harum frigiditate concrestat in eam substantiam, quæ in homine dici debebat pinguedo, soliditate saltim differens ab axungia: in animalibus aliis, quibus pingue durius observatur, *Avicenna* arvina audiebat: ut hinc *Aristot.* de part. Anim. *Galenus de simpl. med. fac.* & *Plinius* differentiam faciunt inter adipem solidum & axungiam, solidumque adipem in illis saltim observari animalibus, quibus sunt cornua, & deficiunt dentes in superiori maxillâ, ut boves, capræ, cervi, &c. mollem verò, sive axungiam in his, quæ utrinque dentata sunt & carent cornibus, ut fures, canes, ursæ, hucque etiam annumerandus Homo. Hanc suam sententiam probaverunt experimento Chymico, dum in destillatione aquarum oleosarum olea adhærent alembico, non nisi hujus frigiditate condensata, quæ etiam frigiditas in omnibus reliquis phænomenis explicandis ipsorum unicuique retugium esse debuit, ut hinc *Sant.* *Santorius Meth. vitand. error.* fol. 139. audacter asserat: *Pinguedo ex frigiditate, non ex sanguine nascitur.* Sed licet facilis hæc methodus primo intuitu videatur, multis tamen difficultatibus eam involutam esse, & solam frigiditatem membranarum non sufficere, in sequentibus ex recentissima causâ genuinâ apparebit.

Aliis, imprimis Chymicis, causa hæc de pinguiori sanguinis parte non placuit, qui proinde omne suum solatium quaerere in salibus. Sed licet hæc sint vel alcalia, vel acida, vel mixta, semper tamen, quæliacumque fuerint, si non ut admodum acris, saltim ut rigida necessario considerari debebunt. Hæc quomodo propria sua substantia partibus apponi & in pinguedinem vergere possint, nemo, quod credo, est, qui sibi concipere poterit. Sanguini dum miscentur, cum ejusdem massam non solum in circulum, sed etiam circa propria centra, ob motum sanguinis intestinum, cum aliis particulis movebuntur, & licet vel nullas alias particulas, quod tamen impossibile est, in sanguine invenirent, nihilominus altera alterius angulofitibus occurrens, lege universi, & sui & alterius deperditionem abradendo caufatur: hinc prominentia fiunt acutiores, & quia in hoc ipso omnis acrimonia consistit, & hæc particula antea rigida, jam scindentes, pungentes & lacerantes pro diversitate figurae factæ sunt. Hæc cum ita sint, videamus jam, quid tales particulae extra arteriarum pomeria proscripæ efficere valeant, an pinguedini procreandæ, an nutritioni aptæ sint. Ipsa rigiditate & figurâ, ob quam salia dicuntur, ineptitudinem tum procreandi nutritionem, tum constituendi pinguedinem produnt. Nam quis non videt, dum partibus omnibus, sicque etiam membranosis apponi debent salia, ob vellicationes inde ortas, & inordinatum spirituum influxum & dolores, & convulsiones productura esse, idque eo vehementius, quo propius nervos attingerent. Nec id solum, sed dum salia hæc tubulis corporis per circulationem imprimuntur, angulofitibus suis, levissimâ accedente causâ, hærent, sic fiunt obstructions, quæ non possunt non à continuo à tergo accedentibus aliis augeri, & hinc particulae semper altius & altius in se invicem adiguntur, fibrillis infiguntur suis spiculis, & præter auctos adhuc dolores & convulsiones, inflammationes producant, dum per contractatos poros ætheris motus fulguris & fulminis instar trajicit. Si verò easdem ad invicem accedere & propter parvitatem vel convenientiam pororum obstructionem parere non posse, supponatur, quod incredibile est, tamen de natura sua, uti dicitur, nil quicquam deponent, sed quousque distemperata adsunt, & per po-

ros ingressum vel transitum impulsu succedentium conantur, semper à partibus abradent, & vel id ipsum, quod alias ut laudabile apponeretur, rodendo disjunctent & liqvesciant, ut vel planè non propter fluiditatem & defectum glutinositatis, vel minus purum apponatur: *es wird ungesundiget.* Adspiciamus tantum ejusmodi homines, quorum sanguis multis salibus est refertus, & semper eosdem emaciatos & tæbe affectos potius videbimus, quam obesos, aut etiam spasmodicis motibus in partibus membranosis vexantur, quibus inflationes per corpus, & siccit tumores oriuntur: tales scorbutici, Hæctici, & ulcerosis morbis laborantes constituere possunt. Ut hinc diutius hisce inherere supervacaneum arbitretur. Sufficiat unica observatio practica valdè crebra de excretionem substantiæ oleaginosæ pinguis per urinas & alvum, quæ nil nisi colligatio pinguedinis abrasione per acrimoniam humorum facta ab omnibus Practicis statuitur. Hoc expertus est idem ille, cujus in Prognosi fiet mentio, qui, postquam sanguis ipsius acrior factus fuit, copiosam materiam pinguem per tussim rejecit: quod erga Magnificum Dominum Præsidentem his verbis expressit: *Es hätte mir e Sett außgelehen.* Quod si autem salibus fieri nutritio asseratur, ut causâ aliquâ remotiori per accidens, in quantum scilicet eadem chylicationem ciborum in ventriculo juvant, chylum corrigunt, peccantem etiam mucum intestinorum incidunt, vel vascula valorum lacteorum referant, in tantum hanc sententiam non prorsus rejiciendam esse putaverim, licet nec materiam, nec instrumentum nutritionis porrigant: qualiter mentem suam explicat *Fr. Bonamicus de Alim. p. 711. augeitur salis usu pinguedo, quod reliquæ educitur, quæ quid non est nutriendo, utile relinqvens, ex quo pinguedo produciuntur.*

S. 7.

Cum igitur his salium Patroni, qui omnia ex sale oriri, & in sal iterum reduci voluerunt, suam opinionem plurimis argumentis destructam viderent, se ipsis objecerunt alii, quærentes nutritionis & accretionis particulas in humore omnium salium utrunquæ; experti, aquâ scilicet seu lymphâ, quam infallibiliter crediderunt esse huic operi perficiendo omnium commodissimam, imprimis quod experimentis ad hanc nutritionis materiam eligendam confirmarentur.

B ;

Ani-

Animadverterant nimirum, omnis generis plantas, sicq; & chelidonium, & esulam, & glycyrrhizam, & absinthium rutamq; eadem nutriti aqua, nec terra, cui implantatae sunt, fere opus habere, nisi spongie loco, ut in ejus poris aqua in futurum usum reservari possit: cum tamen inter omnes constet, succos harum plantarum & colore, & odore, & sapore quam maxime inter se differre. Hoc experimentum adeo certum est, ut contradici nequeat, quin potius unicuiq; idem experiri adhuc integrum sit, si ramusculum e. g. rutae albae imponat vitro aqua limpidissima pleno, & plantam suam sola aqua affusa non solum nutrum, sed in tantum quoque augeri videbit, ut loco ramusculi brevi tempore proceram plantam cum copiosis dispersis radicibus, imò loco annuae, perennem quasi plantam accipiat, quae & hyberno tempore non marcescit: quod experimentum non semel mihi successit. Sed quid probat? Certè id ipsum, quod opinionis hujus fautor s negant; nempe, non esse aquam illam elementalem, sed multis particulis heterogeneis refertam, quarum aliae suis figuris proportionatos poros inveniunt in ruta, ibidem convertuntur accedente motu ætheris in succum amarissimum, aliae colliguntur ob eandem rationem in glycyrrhizâ in succum dulcissimum, sicq; in aliis. Et licet hæc aqua esset elementalissima, simplicissima, & ex unius generis particulis constans, non tamen exinde sequeretur, quod, uti vegetabilia, ita etiam animalia nutrire possit. Aliam enim substantiam, aliamq; texturam & conformationem partium, aliam quoque materiam nutrientem requirere, optimè Neotericorum quidam animadverterunt. Aqua sanè quo simplicior est, quoque magis ad elementalem accedit, eo etiam magis inepta est ad nutritionem partium animalium, dum constat particulis flexibilibus & tenuibus, quæ requisita glutinositate destituta & ad partes delatae iisdem non adhærent, sed transeunt per poros, sicq; per insensibilem transpirationem & sudores faciliè iterum evacuantur. Ipsam pinguedinem autem nihil aliud esse, quam aquam vario modo condensatam, probare conantur generalissimo experimento, quo & terram, & pinguedinem, & talia, & quæcumq; alia in aquam elementalem reducere possint. Verum cum de felici successu nujus experimenti, præter *Helmontium*, & fortè etiam *van der Beeke*, paucosq; alios, nemo haec tenus solertissimorum & doctissimorum Physicorum & Chymicorum sibi gratulari potuerit, nemo,

quod

quod credo, mihi vitio vertet, si cum plurimis aliis de ejus veritate dubito.

§. 8.

Sunt, qui toto circulante sanguine, uti loquitur *Guilielm. Cockburn Oecon. corp. anim. p. 140.* i. e. sanguine, sub ratione sanguinis nutritionem fieri autumant: hocq; imprimis ob hanc rationem, quod sapientissimus architectus omnium eorum animalium corpora, quæ nutriuntur, copiosissimo sanguine irroraverit. Et ne nutritio conchyliorum, quæ nullo sanguine gaudent, ipsorum assertionem destrueret, in perfecta talia animalia, satis inconvenienter, nominarunt. Sed cum innumera pene Doctorum argumenta hujus asserti falsitatem jam dudum eviderint, eadem hic repetere supervacaneum arbitror. Animalia certè non tam subito fame extinguerentur, quando ipsi alimenta subtrahimus, si sanguinis materia possent nutriri, quæ magnâ satis copiâ in emaciorum talium cadaveribus reperiri solet. Egregiè hac de re differens legi potest *Harvæus & imprimis Guilielm. Cole. Exerc. V. de usu sanguinis.*

§. 9.

Multò majorem adhuc assensum affecuta est opinio *Wartoni & Glissoni* de succo nerveo, quam inter alios acriter defendit supra allegatus *Cole, Exerc. de distribut. succ. nutrit. per nervos.* Stantur nimium: verum paritum nutrimentum à cerebro & medullâ spinali mediantibus nervis ad partes derivari; primario inter alia hocce argumento ad id adducti, quod partes corporis nostri, vel ab obstructione, vel rescissione nervorum paralytica factæ, paulatim marcescant, donèc præter ossa & pellem vix quicquam supersit. Observatio verissima est. Sed verò optandum esset, ut difficultates, quæ circa hanc sententiam occurrunt, firmiter ut argumentis, quam quidem hæcenus factum est, dirimi possent, & sine contradictione omnium verosimillima evasura esset. Quousque enim nec cavitates nervorum, per quas hic succus deberet moveri, nec ipse succus demonstratur, non video, quid impediatur (ex aliorum mente loquor) quo minus hunc effectum obstructorum nervorum tertiæ cuidam causæ adscribere liceat, defectui scilicet spirituum, qui multò potius per subtilissimos & omnem ferè sensum effugientes
nervorum

nervorum poros penetrare poterunt, ac quidem succus nerveus, qui aut multo crassior, quam spiritus, aut ad nutritionem ut causa aliqua materialis plane ineptus necessario statuendus videtur. Quomodo autem spiritus ad nutritionem concurrant, & quam necessarium ejus requisitum sint, in sequentibus videbimus, quando ad genuinum nutritionis modum accedere licebit. Videri insuper super hanc rem potest solidissimus *Bartholinus*,

§. 10.

Diversae recensitae materiae diversas quoque habuere vias, hinc tantoperè disputatum fuit inter Anglos & Batavos de ductibus *Bilfi* roriferis, inter *Cl. D. van Horne*, *Bartholinum*, *Bilsum* & *Deusingium*. Nimirum constat, veteres de sanguificationis modo sollicitos summam constantiam hocce officium hepatis attribuisse, quod viscus idcirco etiam officinam sanguinis appellaverant. Veterum recentiores detectis, vel ut alii malunt, restauratis vasibus lacteis & ductu thoracico, eorumque usu, plane alia de sanguificatione accipere cogitata, dum nec ulla vasa chylum ad hepar deferentia, nec eundem per vasa melaeraica rubra ad portam deferri videbant, unanimi voto hepar hoc honore excluderunt. Hinc se ipsis objecere illi, quorum antesignanus quasi erat *Bilsum*, plurima instituentes experimenta hypothesis suam confirmantia & hepatis officium restituentia, ex quibus integra ferè volumina conscripta habemus. Imprimis verò *Bilsum* defendit *Anton. Deusingius* *Dissert. de hepat. offic. & Append. ad eandem. Dissert.* & in *Exercit. Anatom.* suis eruditissimis *Phil. Jac. Harvianus*, quibus omnibus solidissimè respondit celeb. *Tb. Bartholinus* *Dissertac. de Hepate defuncto & hepatis exautorat. desperata causa*, itemque *Tr. de experiment. Bilf. & van Horne in Admonit. Belg.* Nec adhuc defunt, quibus sententia haec arridet, ad minimum partem aliquam chyli per melaeraica ad hepar deferri debere statuentes. In nimium excresceret haec Disputatio, & acta agerem, si solidissima Bartholini argumenta hic repetere vellem. Interim libertate philosophandi sutfulus *Bilfianis* has speculationes relinquo, dum apud *Bartholinum*

video meliora, proboque.

§. 11.

Succi nutritii defensores in nervis, vasa preparantia, sibi eligunt glandulas, & quidem plurimi volunt, fecerunt hunc succum, per arterias carotides & cervicales ad cerebrum delatum cum sanguine, in ejusdem glandulosâ cinericeâ substantiâ, & exinde per nervos omnibus partibus corporis adferri, easdemq; nutrire, qui proinde nervi vasa succi nutritii constituunt: vid. *F. Glissonii Anæ. Hepar. p. 511. seqq.* Hisce vasis preparantibus *Guilielm. Cole de distribut. succ. nutrit. per nervos* insuper adjungit glandulas mesenterii & thymum in junioribus. Pluribus hac de re legi potest celeb. *Jo. Gothofr. Bergerus* in peculiari Disputatione de succi nutritii per nervos transitu *Witzeb.* habitâ *An. 1695.* Vix operæ pretium erit, multa hic in contrarium afferre, cum partim ipsæ illæ difficultates §. 9. in superioribus allatæ huc recidant, partim etiam vix quicquam à me recenseri possit, quod non multò solidius & fusius invenitur in eruditissima *Disquisitione epistolari de succi nutrit. per nervos transitu* ad suprâ laudatum *Bergerum* editâ ab Excellentissimo Dno. D. *Georg. Frid. de Franckenau*, Fautore & Patrono meo certissimo. Si vel omnia Anglorum de succi hujus motu asserta essent verissima, ex eo etiam necessario sequeretur, quod particula illæ acres, scindentes, salium nomine venientes, per eosdem nervos ad partes nutritas adferri deberent: nam reverâ afferuntur, dum in statu p. n. colliqvatione scilicet pinguedinis, causam morbi constituunt, & à Medico ipso in obesitate nimia tollendâ propinantur, uti in Curatione audiemus. Licet jam concederetur, nervos usq; adeo pervios esse, ut particula salium possent transire, non tamen mihi concipere possum, (adeo hebes quidem sum) quomodo acutissimis angulofitibus suis has summè sensibiles partes sine atrocissimis doloribus penetrare possent, cum etiam levissimam puncturam nervi tam atrociam symptomata, & nisi tempestivè occurratur, mors ipsa non rarò comiteatur.

S. 12.

Cum igitur prædicti Autores tantoperè de materiâ nutritionis inter se discrepent, non mirari debemus, quando ipso pariter de modo, quo variae ipsorum materiæ in nutrimentum & pinguedinem corporis vergunt, dissentientes videmus. *Galenus* & qui ipsum sequuntur, non nisi terminos nihil dicentes nobis reliquerunt, dum materiâ
C
TIAM

riam nutritiam ad partes propelli per calidum innatum, & à partibus recipi per facultatem insitam attractricem voluerunt, quibus deinde accessit assimilatrix, quæ pro diversitate partium etiam diversas selegit particulas, ut ossi osseas, cartilagini cartilagineas, & alii alias ipsi similes assimilaret. Quâ philosophiâ diu contenti fuerunt, cum viderent, per eam omnia phænomena brevissimis explicari posse. Verum, cum terminis hîsce nil melius dicatur, ac si interrogantis, quomodo omnis nutritio fiat? Vellem respondere; per facultatem nutricem seu altricem, obscura hæc methodus docendi merito suo ex scholis Neotericorum jamdudum rejecta fuit. Pluribus hujus doctrinæ falsitatem ostendit *Harveus* & permulti alii, inter quos consuli potest *Benj. à Broeckhuysen in Oeconom. Anim. p. 504*

§. 13.

Plures Neotericorum materiam nutritiam ad partes delatam coagulatione verti in nutrimentum & pinguedinem statuunt, eumque in finem blandum quoddam acidum in partibus excogitarunt, quæ etiam mens *Syrii* est. Supponam, rem ita se habere. Quid verò fiet, si acidum quoddam sanguinis partes oleosas coagulet & condensaret? Potius macies, quam nutritio corporis: dum acuta acidorum particulae in partibus hærentes vel producunt obstructions varias, vel dum successu temporis augentur, ipsius pinguedinis jam collectæ partes perfodiendo corrodunt, & ipsarum superficies abradendo illas una secum parim per insensibilem vehunt transpirationem, vel parim rursus ad sanguinem amandant. Sic partes non secus, quam cera præ solis ardore, colliguescunt ac collabuntur. Sunt verba *Benj. à Broeckhuysen Oeconom. Anim. p. 492*. Præterea pinguedo in corpore nostro vivente & calente non adeo spissa est consistentiæ, ac in demortuorum cadaveribus conspicitur, ubi ab aëre demum concrevit: & potius in vivis ad fluida suâ consistentiâ, quam ad solida accedit, quod aliter obtineret, si ab acido condensaretur. Nec opus, ut ad coagulationem confugiamus, dum particulae nutritivæ ipsæ jam ita comparatæ sunt, uti sine omni adjumento, propriâ glutinositate, partibus adhærere possint, uti in sequentibus audiemus.

§. 14.

Recensitis igitur primariis dissentientium opinionibus ad genuinam obesitatis excellentiæ causam tandem devenitur, quæ proxima est

est ipsa pinguedo. Hanc verò pinguedinem ex sanguine in iis ani-
malibus, quæ sanguine gaudent originem trahere, non opus est, ut
multum dubitemus: cum hæmorrhagias tantoperè corpus emaciare,
& ab impedito influxu sanguinis ad partes easdem sphacelo affici &
emori videamus; præterea ipse sanguis componatur ex succis similibus
eis, qui in ovæ pusillum animalculum nutrinnt, & citissime augent &
perficiunt, quòd testatur Borellus de motu animal. Cap. XVI. Quæ-
nam verò illa sit sanguinis pars, quæ augmentationi corporum inser-
vit, est illa ipsa quæstio, quæ tantoperè fatigavit Physicos & Medicos.
Perpetuâ ignorantia caligine obvoluti mansissemus, nisi solerti-
ma hodiernorum Anatomicorum corporis humani etiam quoad mi-
nima dissectio nobis viam in hoc præmonstrasset. Postquam enim
veram glandularum structuram earumq; utrum detexerant, facile
viderunt, id, quod ex sanguine sæcernitur pro colligendâ pinguedine
non esse amplius illum sanguinem, qui conjunctum per arterias ve-
nasq; totius corporis in circulum fertur, licet sit pars ejusdem massæ,
sed esse liquorem aliquem albicantem oleosum, glutinosum, similem
fermè illi, qui ex intestinis ad vasa lactea propellitur, chylusq; dicitur;
quandoquidem ille multò crassior observetur. Has particulas
chylotas in ipso sanguine per microscopium videri, & post venesecti-
onem quandoq; separari posse ex *Louyerio & de Graef. notar. Tb. Craan.
Tr. de Hom. p. 201.* Hæc ipsa simillima est illi, quæ nutriuntur pulli
in ovo, quod optimè annotavit insignis Physicus & Mathematicus Ne-
apolitanus *Jo. Alph. Borellus de motu Anim. Cap. XVI. Prop. CC. p. 298.*
habet quippe sanguis, inquit, suum albumen, quod consistentiâ, sapore,
colore, concrescibilitate in igne & nutritio à substantiâ respondet albumini
ovi. Hæc materia glutinosa est illa, ex quâ plurima pars concharum nu-
trimentum suum habet, quæq; reperitur in austris, aliisq; quam pri-
mum tantum aperiantur. Hæc eadem est, quæ embryoni carceri uteri
materni adhuc incluso sustentationem, vitæ suppeditare debet, ut id-
circo etiam vix recens in lucem editi infantes tam cirò lacti materno,
humori chyloto illi maximè analogo, assuescere, & in tantam mo-
lem excrescere possint. Eadem hæc in discessis carnibus juniorum
animalium reperitur, si bene nutrita fuerint, ut exindè quoq; carnes
optimè soleant apparere albicantes, cum econtra illæ, quæ pejoris
sunt notæ & emaciata, rubrum colorem præ se ferant. Quotidianæ

C 2

& fre-

& frequentissima Chirurgorū observationes nos edocere videntur, quod alba illa & chylosa sanguinis pars sit vera substantia nutriendum videmus, omnis generis vulnera non prius consolidari, quam affluere incipiat ipsa illa materia albicans chylo. a Chirurgis ob id pus bonū & coctū dicta, signumq; mox insequentis consolidationis submitrans. Si quis asserto huic fidem adhibere non vult, experimentum in proprio corpore instituat, & insitum membro vulnus, consolidationi proximum, apertum seruet, a q; pus illud album & coctum aliquandiu effluere sinat, & cum damno suo experietur, membrum, quam parvum etiam sit vulnus, non amplius nutrirī, sed arundinis instar areferi & marcescere: quod insuper fonticuli artificiales satis testantur.

¶ *S. 15.*
 Quamprimum igitur ex uteri claustris liberatus est homo, quotidiē moles ejus augetur in longitudinem & latitudinem, ordinariē usq; ad 25. annum, hocq; non nisi lactis, & postea ciborum saporum assumptione, ita ut his deficientibus adminiculis paucis diebus omnia membra languida appareant, homo, qui antea juvenis, jam subito quasi senex factus videatur;

Corruit & passa, facies rugosior uva,
 quod quotidiē ferē in morbis variis experimur. Hęc corporis nostri alimenta per os in ventriculum assumpta, ibidem accedentibus concoctionis requisitis digeruntur & per inferius ventriculi orificium ad intestina propelluntur, in quorum primo præcipuē, duodeni nomine noto, diluitur chylus a succo pancreatico & temperatur à bile, quā alteratione perfecta motu intestinorum peristaltico & constrictorio chylus ad latera excrementorum propter compressionem necessariō sedens per poros velamenti bombycini dicti ob pororum convenientiam in vasa lactea primi generis imprimitur, exclusis manentibus omnibus illis particulis, quæ nimis crassæ sunt, i. e. chylus primam secretionem subit. Dum jam ita repleta sunt vasa, & accedit compressio à motu mesenterii & intestinorum per respirationem factio, chylus propellitur in adstantia vasa, vel venas lacteas secundi generis in sacculum lumbarem quando interim quoq; diluitur à lymphâ per spirituum affluentium

entiam copiam insigniter tenui, ex quo deinde dilutus per ductum
 thoracicum in venam subclaviam sinistram, quandoq; dextram, ex-
 oneratur, sicq; per venam cavam dextro cordis ventriculo affundi-
 tur: ex hoc per arteriam pulmonalem ad pulmones, & postquam
 ibidem novam mutationem subiit ex aethere novo in vesiculofam
 texturam agente, ad sinistram cordis ventriculi per venam pul-
 monalem revertitur, ibidemq; valido cordis systoles ac Diastoles
 motu ad secuturos usus in unius adhuc miscetur. Per alterum itaq;
 hunc semicirculum non nutritionem, exceptâ illâ quæ fit per ar-
 teriam pulmonalem, sed præparationem chyli fieri videmus, qui per
 varios hos motus & alterationes diluitur, exaltatur, subtilisatur,
 intimè miscetur, & apud ad appositionem redditur. Verosimile
 quippe videtur, sanguinem in venis nutritionem non perficere, ad
 quod statuendum hæc imprimis sunt argumenta, quæ me persvadent.
 Alterum, quod structura venarum sit, ex apice tendere in basin ubiq;
 latiore, jam verò Geometricæ demonstrationes nos edocent, com-
 pressionem à fluido in vase ex angusto in angustum tendente vel
 triplo, vel quadruplo esse minorem, pro ratione scilicet accrescentis
 latitudinis, quam quæ in vase ex angusto in angustum est, quod
 suppositum fuit ex *Cartesii Princip. Philosop. Part. II. §. XXXIII.* & ipsa
 demonstratio inversâ tantum propositione apud *Bened. de Spinoza in
 Geometr. demonstr. Princip. Philos. de des Cartes Part. II. Prop. IX. p. 58.*
 §. 59. videri potest. Sed compressio valida sive extensio necessar. d
 requiritur, quod ostenditur in sequentibus. Alterum, quod ipsi sac-
 culi adiposi arteriis potissimum adhæreant, venis non item. Quæ om-
 nia tamen de venis rubris, minimè *Malpighii* adiposis, vel lacteis
 aliis intelligenda sunt.

§. 16.

Proinde chylus ex sinistro cordis ventriculo, ubi eum interea
 reliquimus, unâ cum sanguine per arteriam magnam, sive aor-
 tam, cordis Systole peractâ, ad omnes corporis partes expellitur,
 ubi simul arteriæ patiuntur diastolen, i. e. validam distensionem &
 elevationem tunicarum suarum, ex angusto in angustum tendenti-
 um vi demonstrationis præcedenti §. allegatæ. Constat autem
 arteriam quæcumq; constare tribus tunicis, externa testiformi,
 nervis & vasculis sanguiferis ubiq; perreptâ, mediâ fibrosâ sive

432 (22) 277
musculari, systolen arteriæ adjuvante; & intimâ membranaceâ
nervosâ, & inter extimam & mediam conspiciuntur glandulæ albi-
cantes, quæ hinc etiam *Willisio* & celeb. *Verbeyen* anas dedere,
tribus hic descriptis tunicis quartam addendi, quam glandulosam
appellant, & hæ ipsæ glandulæ sunt. Massa sanguinea, dum ita fer-
tur per arterias, ad lævâ per validam compressionem particularum
sanguinis secedunt, tunica arteriarum mirum in modum disten-
tâ poros suos apertos offerunt, ut admistus chylus non possit non
per tunicam glandulosam à sanguine secerni; dehinc novâ
succedente dialtole & novo chylo ulterius propellitur, sicque
chylo extra arteriam excluso nil quicquam amplius requiritur, ut
parti excipienti & proxime adjacenti, fibris scilicet possit adhære-
re, quam propria glutinositas & accedens quies: hæc firmissimum
gluten, illa verum *cambium* constituit, quibus chylus, purissimus
ille *ros* partibus assimilatur. Hac solâ quiete diversâ fieri proba-
bile est, ut in osse, ubi major est quies, idem chylus transforme-
tur in os, in musculis, ubi minor est quies & constantia fibrarum,
molliores etiam ex inde fibræ formentur. Secessionem hanc chyli ita
procedere posse, nam aliter argumentari non licet, videtur illustrare ex-
perimentum cum manicâ Hippocratis vel filtro institutum, si hoc tin-
gatur pinguedine, vel oleo, licet varii commixti liqvores, qui non cum
oleo uniuntur, infundantur, nullus tamen transibit, nisi pinguis vel
oleosus. Eadem ratio esse videtur cum vasis sanguiferis, quæ semper
interius mucò quodam glutinoso naturaliter obliidentur. Hac ratione
procedit nutritio & accretio in partibus interioribus nimia. Si enim
à causis remotis in sequentibus tradendis ubertas particularum nutri-
tivarum in sanguine colligatur, sine dubio & majori copiâ depo-
nentur ad partes, de quibus mox pluribus dicendum erit. Ita et-
iam phisicos intelligendos esse patet, qui ad singulas pulsationes
arteriarum, earumque distensionem, tunicarum poros aperiri,
& per easdem particulas nutritivas ad partes deponidicunt, quos
inter excellit *Jac. Robault*. vid. ejus *Phys. p. 258.*

S. 17.

Interim non solus est chylus, qui ad partes deferitur, sed uti
ferosæ partes à primo ortu, ita quoque in progressu ipsi mistæ & fo-
ciatæ

eiatē facillorē transudationem uti per omnia vasa, ita imprimis per
 poros minimos arteriarum & vasculorum capillarium efficiunt; licet
 ipsa hæc lymphā non possit partibus pro nutritione assimilari, sed ag-
 glutinato jam chylo partim per poros corporis sub forma insensibili-
 lis transpirationis & sudorum iterum avolet, partim & primariò fi-
 bras partium humectet, earundemq; motui facilitando inserviat. Hæc
 ipsa illa lymphā est, quā totius corporis fibras musculares irrigatas
 videmus, & sine quā motus musculorum commodè absolvi non pos-
 set. Sed juncta oleosis partibus residuis sanguiniq; reafunditur,
 quando illæ vel tenuitate vel copiâ oras lobulorum transcendunt, &
 viam ad sanguinem prosequuntur. Hæc via sunt ductus *Malpighii*
 adiposifhantes in venas; & planè *peculiaris vasa sunt, non nervea fila-*
menta, quia si de recentibus assentur, globosâ pinguedine ita turgida con-
spiciuntur, ut ejus globuli quandoque numerari possint, observante *Mal-*
pighio Opp. T. II. p. 230. cavatur & minime lobulos pinguedinis
penetrant, uti Idem ibidem loquitur p. 233. & 234. & tandem biant in
venas, quod observat p. 239. hinc & per insignes illas in renali adipe
venas adiposas non exiguam portionem pinguedinis cum redeunte
sanguine in venâ cavâ commisceri statuit p. 243. Quod omninò
 verosimillimum videtur, particulas scilicet serosas & residuas ab adi-
 posis partibus, quæ non per poros avolant, per hos ductus adipos-
 os sanguini reafundi. Effectum enim Anatomici unanimi assentunt
 suffragio, illudq; oleosum tempore necessitatis maximè necessarium
 statuunt, quæ viæ hinc concedendæ sunt: & licet ipse quoq; *Mal-*
pighius in Operibus posthumis p. 36. hancce opinionem ut sibi nondum
 satis quoad omnia perspectam Physicis & Medicis ulteriori inda-
 gationi relinquat, non tamen defuerit plurimi post ipsum, qui ean-
 dem sententiam calculo suo adprobarunt, inter quos est celeberrim-
 us Medicus Regius Parisiensis *Claud. Ferrault dans son Traité Phy-*
sique, ubi propriâ experientiâ per sectionem murmenti edoctus ea om-
 nia confirmare videtur. Ex his apparet omnino pinguedinem obe-
 ferum deficientibus alimentis in egestate, vel morbo ægris ea non ap-
 petentibus, posse hominem aliquandiu superstitem servare & in nu-
 trimentum cedere, dum aliquid pinguedinis, ab adstantibus vasis adi-
 posis venis infunditur, sicque lege circulationis in arterias deferretur,
 & denuò nutritio fit. Ita in primis notabilis est observatio Physicorum
 de murmento & gliribus, quæ an. alcula hycæne abscondita in la-
tebris

tebris suis collectâ per ætatem pinguedine nutriri creduntur, in eum etiam finem singularem omenti & vasorum ejus constructionem mirum in modum habet, hinc *Ercimullerus* integram ipsius historiam recenset ex *Parraulti Essais Physique Tome III. ch. 6. p. 293.* Murmentum, inquit, triplex interdum quadruplex omentum obtinet, unum infra atum alteri, ex quibus quedam venas habent, ordinario tramite ad portam venarum recurrentes, quedam verò sarundem ad cavam venam abeuntes, quod sordis sub penuriâ istâ in hybernaculis immediatè transmittant materiam nutritivam, quam sacculi adiposi abundantiorum reservant, & quam ab arteriis acceperunt, cum corpus totum succiplonius in æstate vel potius autumno abundare, nutritio tali succo. Interim multum etiam ad horum animalium vitæ sustentationem contribuere potest, quod pinguedo partes sanguinis volatiliores, spiritusque in corpore cohibere queat, imprimis cum quæta jacere dicantur in latebris suis, ut ad eò ob minorem deperditionem etiam tantâ restitutione haud opus esse videatur, quanta in aliis corporibus magis motis requiritur.

S. 18.

Interim hæc pro nutritione appulsa & remanentia omnia in sufficientia forent, nisi spiritus simul accederent, qui uti reliquis humoribus, ita etiam succo nutritivo & lymphæ eundem diluenti calcar addunt & activitatem attribuant. Sine spirituum enim ope materia nutriens, licet vel maximâ quantitate in sanguinè abundaret, iners esset & ad nutritionem perficiendam inepta, vel cum ita glutinositas, ut facillè partibus adhaereat, prius tamen lateribus vasorum capillarum, per quæ cum sanguine vehitur, impingeretur, & in istis dem obstructions produceret, quam ad fibras carnosarum, tendinosarum & ossæarum partium accedere posset. Consideremus tantum membrum paralyticum, quod non nisi & compressione vel obstructione nervorum, sicque deficiente influxu spirituum sensu & motu carere omnibus cognitum est; undenam illud semper insimul aridurâ laboraret, si spiritus ad nutritionem non essent necessarii? Hæc observatio plurimis persuasit, ut crederent, omnem succum nutritivum per nervos partibus communicari necesse esse, quod in superioribus annotavi, & ibidem allegatus *Cole* defendit. Sed ibidem pariter monui, non opus esse, ut idcirco succus aliquis, quibus
tamen

ramen nullis argumentis validis demonstrari potest, supponatur, quin idem phenomenon per doctrinam spirituum facilius explicari queat, quod unicuique patebit, qui secum perpendat, quantum ipsi spiritus ad nutritionis negotium conferant. Hi enim omnes corporis nostri etiam minimas fibrillas trajiciunt & tenas tenent, in quibus motu corporibus hujusmodi subtilissimis communi moventur, recto scilicet & rotatorio, sive circa propriam axin. si jam contingat, ut particulis talibus glutinosis-chylosis, lymphaticis permixtis, occurrant, lege motus universi ipsis motum suum proportionatum impertiunt, tum secundum lineam rectam seu progressorium, tum etiam lateralem, duplici hoc motu easdem ad latera accedere cogendo, ut non possint non, cum per se jam sint glutinosa, interitus partium suis figuris configuratis, & ab ipso hoc motu partibus adhuc teneris impressis, nisi jam adfuerint, adherere & assimilari, ut vel partium fiat nutritio, vel si solito majori copia tales particulae deponantur, hocque per multum temporis duret, obesitas nimia, dum partes pinguedine hac distenduntur & in molem eleuantur. Elegantissime hac de re differens ex parte legi potest *Cloph. Havers. Osteolog. nov. p. 137. seqq.*

§. 19.

Quemadmodum igitur tali modo omnes corporis partes interiores chylo irrorantur, ita nec exteriores hoc beneficio excluduntur, sed ob rationem continui, quam fluida vasis contenta habent, eundem impullum experiuntur, quod eo facilius ibidem a nobis observatur, quo magis immensa illa abdominis excresecntia in oculos incurrit. Nimirum idem ille chylus cum malsa sanguinea per arterias, in abdomine a mammariis, lumbalibus & epigastricis provenientes, tendit lege circulationis ad exteriora, & in itinere, quantum secerni potest, deponit, quod antea dictum: ad superficiem corporis veniens, & ad ipsas extremitates arteriarum, ibi eodem filtrationis modo, ac observatum erat de reliquis multolorum interstitiis, recipitur in adherentes membranas seu sacculos adipi proprios, qui ab ipsa membrana adiposa producti sunt, & medio loco inter membranam carnosam & cutem in homine conspiciuntur, ibidemque collectus chylus pinguedinem constituit.

D

§. 20.

Ex Anatomicis constat, membranas communes dictas, et
 tumque corpus obvolventes esse cuticulam, cutem, (inter quas cor-
 pus retiforme mucosum) panniculum adiposum, & carnosum;
 quod in brutis, quibus cutis mobilis est, aliter se habet, ita ut, quæ
 in homine tertia, in brutis quarta sit, & vice versa. Inter has duas
 membranas igitur, cutem & carnosam, quærendum est illud, quod
 pinguedinem continet, cum ibidem in homine semper invenitur,
 est que panniculus adiposus. Per hanc membranam quomodo reci-
 peretur pinguedo, veteribus explicatu ferè impossibile erat,
 & omnem ferè certitudinem in huius indefesso labori Celeb. *Marc.
 Malpighii* debemus, qui ope microscopiorum demum detexit,
 quod sine illis adminiculis visum omnem effugit. Loquitur ille ita
 de hac membranâ aliisque glandulis adiposis, *Opp. Edst. Batav.
 Tom. II. p. 274. Ubiqueque observare est pinguedinem præcipuè circa
 cutem, & in musculorum intersitiis, ibi inveniuntur multiplices
 membrane, sacculorum ad instar & lobulorum excavatorum, quæ sub-
 strata cuidam membrane, crassiori tamen veluti fundamento & basi
 adhaerens: per hanc propagantur vena & arteria, quarum trunco à
 lateribus pinguedinis moles, veluti milii acervus, cumulatæ, vasa
 sanguinea expanduntur in ramos arborum ad instar, quorum extre-
 mitatibus appenduntur membranosi Sacculi seu lobuli, pinguedinosi
 globulis repleti, quæ veluti folia ramis adnata arboris exactam figuram
 complent. Figure sunt penè ovalis. Addit: quod in hominibus emaciatis
 loco pinguedinis complicationes pellicularum copiose observentur. Quo
 insimul videmus, quomodo propriè pinguedo colligatur, nec flucti-
 tare solummodo inter duas illas membranas, ut materiam quandam
 coagulata, sed omnè receptaculis suis contineri, ut hinc nec opus sit
 multum disputare, quomodo ita ad invicem aggregetur & retineatur.*

S. 21.

Inter causas obesitatis nimix non parvi momenti est naturalis
 constitutio solidarum partium: si scilicet fibræ & tubuli à nativitate
 extensiles, molles & ampliores sunt. Quamdiu enim animal ad-
 hæc benè nutritur in ætatis flore constitutum, nec emaciatum
 est, fibræ partium teneræ, molles & albicantes apparent: quamprimum
 autem contrarium obtinet, fibræ rigidæ conspiciuntur, quæ
 motui

(27)
motui spirituum & chyli non æque cedunt, ac molles, ut hinc nec viscosæ particulae à sanguine fecerint, nec æque facile iisdem, ac mollibus, adherere possunt. Glandulae & venae adiposae quidem magno & eodem apud omnes observantur numero, tam apud obesos, quam apud macilentos, & tamen non omnes eodem corporis habitu fruuntur; non nisi ex hæc fibrarum constitutionis variatione. Quibus accedit dispositio & mixtio sanguinis varia, i. e. temperamentum. Sic sanguineos sic dictos præ aliis obesos fieri videmus, contrarium observantes in biliosis, ob motum sanguinis in ipsis nimium, & salium volatilium copiam. Quid enim communius observatur, quam quod homines omni adhibito studio, & optimis assumptis cibis non possint pingvescere? Quia nempe necessaria quies particularum pro agglutinatione non adest, licet dispositio requisita ipsis haud denegata fuerit, ut hinc in proverbium abierit: *Er wird nicht fett/wann man ihn in Butter vergrübe*. Phlegmatici quidem etiam haud raro observantur obesi, sed propter abundantiam pituitae & defectum activitatis spirituum, quibus in vesiculas distenditur, magis cachectica obesitas est: *es ist kein gesundes Fett*. Melancholici verò interdum sunt macilenti, partim propter acrimoniam humorum, partim etiam & imprimis, quando nimium externis rebus intenti spiritus consumunt.

§. 22.

Ex rebus sic dictis non naturalibus aer mirum in modum constitutionem corporum variare potest. Hic quippe, quo magis fuerit in motu constitutus, eo majorem etiam sanguini impertietur motum: inde pororum cutis apertio, & dum pingvedo liquida recipitur in poros glandularum miliarium subcutanearum apertos, ex iis per vasa excretoria singulis glandulis apposita, & poros cutis hinc constituenta, excernitur, i. e. fiunt sudores, quibus id, quod in aere magis temperato viventibus ad tantam usque molem colligitur, partim per insensibilem transpirationem, partim sudorum formam avolat. Hoc observatur quotidie in terris Orientalibus, in quibus propter caliditatem aeris nec tot obesos, nec tam proceros homines evadere, ac in Borealibus frigidis, notavit *Broeckhusen, Oecon. Anim. p. 497*. Econtra temperatus aer externus suum symbolum omnino nutritioni confert & augmentationi

corporum, utpotè qui exceptus per respirationem, & per cutis & carniū poros penetrando, aut impellendo alias aëreas particulas in fluoribus & carnibus animalis contentas (non secus ac in plantis contingit) tum transpirationem, tum incuneationem particularum nutritiarum adjuvat & promouet: pariterq; vitalem motum suauitatis & impetu, quo impellitur, conservat & auget: ita differente ingeniosissimo Borello de motu Anim. Cap. XVI. Prop. CCI. p. 299. Cibum & potum nutrientem nutritionem & obesitatem procurare posse, nemo erit, qui dubitabit, cum id quilibet in se ipso experiat. Et cum quietem particularum ad nutritionem necessariam esse constet, facile patet, quid motus & quies efficere valeant. Spiritus & ipsæ particulae nutritiæ per quietem conservantur, quæ alias in motu nimio, multisq; laboribus dissipantur & auolant. Nullam aliam ob rationem fœminæ & infantes præ maribus & adultioribus gaudent habitu ut plurimum pleniori, quam quod vitam sedentariam & quietem cum cibis succulentis ament. Hincque etiam bruta oculorum lumine destituta præ aliis pingvescere solent, quæ tunc magis quieti sunt dedita, Somnum & vigiliam eandem habere rationem, clarissimum est, utpote quibus spiritus vel conservantur, vel consumuntur. Excreta & retenta variè constituta multum ad obesitatem facere optime probant animalia castrata, quæ dum cohibito ipsis veneris exercitio & spiritu & seminis iacturam patirequeunt, pingvescunt, cum e contrario noviter maritati propter has excretionem nimis frequentes sæpius tabe dorsali corripiantur. Innumera insuper observationes practicæ emaciatorum ex hæmorrhagiis, excretionibus nimis urinæ & fecum alvinarum & similes prostant. Animi pathemata, uti in aliis affectibus, ita imprimis in hocce causam constituere possunt. Quemadmodum enim in timore & tristitia tubuli corporis nostri coarctantur, quo minus influxus copiosus ad partes fieri possit, nec humores circulares consuetâ copiam eructent, ita lætitiâ & animo sedato & nutritionem & obesitatem augeri videmus, quod jam suo tempore de sedationibus melancholicis, qui nullos adhuc horribiles conceptus habent, notavit Aretæus in *morb. Bib. I. p. 76.* quod ipsis peculiaris quasi sit corpulentia.

Haec igitur vesiculae pinguedinis omnibus praedictis causis contribu-
entibus in tantam altitudinem elevari & ad tantam molem excre-
scere possunt, ut non tantum protuberantiam suam homini deformita-
tem maximam concilient, sed etiam quod potissimum est, actioni-
bus ejus summo impedimento sint, quo ipso morbum hunc, obesita-
tem nimiam, producant. Si scilicet adsit naturalis constitutio mol-
lis, & tenera vesicularum pinguedinalium in panniculo adiposo &
fibrarum muscularium, temperamentum sanguinis lautum, sive
motus sanguinis non nimis celer, particularumque chylosarum
abundantia, accedentibus rebus nonnaturalibus vel omnibus, vel
quibusdam praedicto modo obesitatem nimiam accelerantibus.

S. 24.

Pinguedo igitur, si nimiam copia in corpore colligatur, licet tantam
noxam corpori inducere possit, ut summo periculo non vacet, non
tamen ea propter moderata ejus quantitas in corpore nociva est, quin
potius magnam utilitatem praese ferat, nec medicamentis inconside-
rate abigenda sit, nisi jam in obesitatem nimiam degeneret. Ve-
teres singulares pinguedinis affectiones considerantes multum in-
ter se de ejus usu disputarunt, imprimis cum eandem insensibilem
esse viderent, quod quidem verissimum est, quia pauci admodum
nervi eandem trahunt. Vix tamen fides attribuenda videtur illi,
quod recenset *Varro*, qui *Lib. II. c. 4. Rei rust.* ait: *In Arcadia scio me esse*
se spectatum nem. quae pro pinguedine carnis non modo surget non possit.
Sed etiam, ut in ejus corpore forex ex ea carne nidum fecisset & peperisset
mures. Certe quidem adhuc integra non potest sine sensu doloris
laedi pinguedo, quod verò oritur ex laesione nervorum copiosissi-
mè cutem perreptantium: hoc experiuntur rustici, quando scire
cupiunt, quanta sit profunditas pinguedinis in sue, acu perfodiunt
cutem una cum pinguedine usque in carnem eam adigendo, quam-
diu igitur acus cutis laesionem perficit, tamdiu porcus impatientiam
suae doloris indicium praedit, quid dolor planè remittit, simulac in
pinguedinem pervenit cuspis, & renovatur, cum acus musculos at-
tigerit, quae profunditas tunc ab ipsis notatur. *Ex balenis in Groen-*
landia sine sensu nullo doloris adipem insensibilem exscindi, refert Bartholinus

Anat. Reform. p. 24. Alias pinguedinem per se & suam naturam calidam statuerunt, ut passim loquuntur Veteres, quod tamen ex effectu iudicant; nec enim hic calor ipsi pinguedini attribuendus, quasi ipsa calida esset, sed potius corpus fovet, frigido aëri meatus præcludendo & abitum particularum sanguinis volatilium inhibendo, quibus motus sanguinis constans ac major conservatur. Evaporationem autem pinguedine inhiberi posse pluribus ostendit *Laur. Bellinus de febris. p. 382.* qui consuli potest. Demonstrat idem vulgariissimo experimento *Jo. Veslingius Synagm. Anat. p. 4* dicens: *Imitatur nature solertiam ars, dum tenuibus spiritibus, plenis liquoribus, ne cito nimis exbaleant, olei unguentum addit.* Hoc adhuc quotidiè faciunt Itali cum vino Napolitano, nobis Lachrymæ Christi dicto, dum lagenæ vitæ vino hoc plenæ superaffundunt tantum olei amygd. dulc. vel oliivarum, quo particule subtiles conservantur. Idem Auctor ibidem optime tradit usum pinguedinis hinc verbis: *straguli instar partibus injecta non minus penetrabiles frigidi noxas excludit, quam immodicam inscii caloris (spirituum) discussionem prohibet.* Addit pag. seq. *humectat partes robusto motui destinatas, inediisq; confectas reficit. Interfusa deniq; musculorum intervallis, æquatq; fidentium superficie forma venustatem auget.*

§. 25.

Pinguedo tantam abundantiam in corpore collecta varia symptomata obelisi quasi familiaria producit, inter quæ communissimum esse solet *asthma*, nec mirum: muscoli abdominis nimio hoc pondere pinguedinis adeo gravantur, ut non nisi summam cum difficultate attolli possint; ipsa intestina & reliqua viscera abdominis pinguedine usque adeo obsidentur & quasi infarciuntur, ut prementi & in convexam superficiem formando diaphragmati non nisi ægerrime cedant. Et quidni & nervi comprimentur, per quos influxus spirituum pro motu diaphragmatis fit, qui tamen adeo necessarius est ad conservandam respirationem, ut si vel soli recurrentes in canaliculis, illico animal obmutescat. Nec parvum obelisi incommodum est, quod membræ vel planæ non, vel saltem magno cum labore moveant, dum copiosa pinguedo tam tendinibus musculorum, quam etiam juncturis artuum interspersa, non potest non motui corporis obesse

obesse. Insuper *desest minus agiles & somnolenti* observantur, quod
& *Malpighius Opp. Tom. II. p. 239.* testatur, partim quod humorum
motus intestinus particulis copiosis tenacibus impediatur, partim,
quod exinde spiritus, activitatem corporis aliàs producentes, in mo-
tu suo libero impediuntur, & ipsi crassiores secernantur, unde tubuli
corporis depressi somnum conciliant; quo ipso fit, ut spiritus satis
magnâ quantitate pro motu partium influere nequeant, ut exinde
haud raro *tremore manuum & difficultate movendi linguam* afficiantur.
Facile quoque *steatomatibus* vexantur, si vel levis acrimonia
pinguedinem alteret, & stimulando efficiat, ut solito copiosius
pinguedo in aliquo sacculo colligatur, eundemque distendat; vel
etiam & frequentius à contusione levissimâ, quâ vasis teneris
vis inferitur, ut ob minorem tunc presentem resistantiam pin-
gvedinosâ partes copiosius protrudantur & steatoma stagnando ef-
ficiant. Nonnulli obeforum *insignem appetitum habent, difficillimè*
ferunt jejunium, & nisi ipsi sibi porrigantur, facile in deliquium animi
incidant, quoniam, licet in obesis motus intestinus humorum sit sup-
pressus magis, quam in aliis, in ventriculo tamen ob poros glandu-
larum annularium constantiores lymphæ stomachalis sine impedi-
mento deponitur, imprimis cum in magnâ ventriculi cavitate minor
resistentia adsit, quæ ejus effluxum impedire posset. Præterea ob
motum intestinum retardatum plures particulæ salinæ serosis, ut
appropriato menstruo suo, junguntur, quæ protrusæ nerveam ven-
triculi tunicam vehementius vellicant; quæ vellicatio, nisi remo-
veatur, spirituum copiosum influxum causatur, quam molestiam eum
mens abigere nequeat, dubia de spirituum determinatione & attoni-
ta redditur, unde motus humorum immittitur, tubuli subsident, &
obesus sensus & motus voluntarii privatione mortis simulacrum
repræsentat. Ut plurimum *memoriam habent labilem*, dum ob spiri-
tus pauciores & crassiores vestigia non satis altè cerebro impri-
muntur, vel licet imprimerentur, tamen propter cerebrum ad-
modum humidum & tenerum vestigia eò facilius etiam iterum ob-
literantur. *Alvum apertam facile, sed adstrictam difficiliter ferunt*, quo-
niam viscera abdominis per se jam sunt pingvedine oppleta, & dia-
phragmati agrè cedunt: quod si per excrementa in intestinis colle-

Acta

Et adhuc magis distendantur, non mirum est, quando tunc obesi anxietatibus cordis, aliisque exinde oriundis symptomatibus corripiantur; imprimis cum exinde motus sanguinis admodum augetur in vasis sanguiferis ipsorum angustioribus, & gravitatem artuum, sudores nimios, dolores capitis tensivos, metumque apoplexiæ, aut hæmorrhagarum ex effluvarum inducat: unde quoque manifeste à spirituosius copiose assumptis leduntur. Præterea polypa cordis obnoxii sunt, quod non adeo rarum accidens & sæpius observari notat *Cl. Waldschmidtus Opp. p. 591.* Scilicet antea jam audivimus, sanguinem obesorum multis particulis chylosis refertum esse, quæ sanè præ omnibus aliis sunt aptæ ad constituendum polypum, dum altera alteri ob glutinositatem facillimè adhæret & invicem concresecunt. Hinc notari meretur, quod celeb. *Bartholinus Anat. Reform. p. 25.* refert: *frustula pinguedinis non semel in vasis cordis se enata vasisse, quæ polypum imitata fuerint.* Facile tentantur febribus catarrhalibus, quod in pluribus infantibus observavit *Theopb. Bonetus sepulchretii p. 1479,* quia nimirum ob sanguinem glutinosum variæ obstructions producuntur, ut hinc etiam non raro in cachexiam incidant incurabilem, docente id *Hipp. Opp. S. III. de intern. affection. p. m. 105. Ischuriâ* interdum laborant, non nisi ex compressione vasorum emulgentium & canaliculorum renalium à pinguedine, quæ secretio urinæ impeditur: vid. *Malpighius Opp. Tom. II. p. 242.*

§. 26.

Ordinariè quidem excessivè obesi tales nil minus sunt, quam anxii de corporis sui gravitate, dum sibi imaginantur, sanissimam hanc esse corporum constitutionem, nec hinc periculum vitæ subesse, vel quod persuadentur, non posse Medicum huic ipsorum periculo & molestiæ mederi. Sed quam periculosa hæc sit securitas, mox mox videbimus. Si accidat, ut affligantur morbo, qui aliis hæud adeo multum negotii facessit & levis æstimatur, ipsis lethalis esse potest. Præ nimia quippè membrorum gravitate nec se ipsos è latere in latus volvere, & situm mutare possunt, nec id ab adstantibus sine ægri doloribus ut plurimum fieri potest: hinc tubuli musculorum & vasorum subcutaneorum comprimuntur, ut sanguis & spiritus liberè circulari, nequeant, fiunt obstructions, inflammationes

tiones & ulcera sordidissima in faucibus dorsi & glutais natium,
 quæ durante ægri lassitudine non adeo facilis curationis esse solent.
 Et licet aliquibus id non contingat, quantas nihilominus experiri
 soleant anxietates cordis, eidem semper incumbentes læteri vel
 dorso, optimè norunt illi, qui hujusmodi ægros viderunt. Idem
 serenissimus Princeps Fridericus, gl. mem. supra jam memoratus
 nobis testimonii instar tragico suo exemplo esse potest, cui nimia
 corpulentia & superveniens morbus miserimas querelas, sum-
 masque & incredibiles anxietates extorserant, quas nemo adstan-
 tium sine commiseratione & lachrymis audire poterat. Hæc omnia
 tamen minoribus obesitatis periculis adscribenda sunt, dummodo
 ægri emergant. Nec ignoro, sententiam hanc militare è diametro
 contra vulgi opinionem, qui pro certissimo habet, obesum morbos
 imprimis chronicos, ut febres, &c. diutius sine molestia ferre posse,
 quam macilentum, cum nempe, licet appetitus sit prostratus, nul-
 lus cibus assumatur, nec hinc chylus novus in deperditorum locum
 succedere possit, nihilominus necessarium nutrimentum partium
 non deficiat, dum illud ex ipsa pingvedine proprii corporis submi-
 nistretur. Enim verò, uti plerasque alias, ita nec hanc vulgi opi-
 nionem præjudicio carere certissimum est. Nam magna est omni-
 um morborum differentia quoad causas, & si accidat, ut affician-
 tur obesi à morbo ab acri oriundo, vix ulla salutis spes superest,
 nisi maturè succurratur. Si enim sanguis est acer, & supervenit
 æstus, in pinguedinis globulos acre cum particulis serosis deponi-
 tur, quod rodendo ramosarum particularum nexum solvit, &
 eas liquefactas secum per ductus adiposos ad sanguinem vehit, quo
 ipso pinguedo per omnes fermè vias parulas excernitur, urina &
 excrementa pinguis sunt, sudores colliqvativi, ex his animi deliquia
 propter defectum spirituum, & quia tam subitas mutationes corpus
 ferre nequit, juxta Hipp. *Apb. st. s. II.* brevi mors agmen miseriarum
 claudit. Nec minus distinguendum est inter obesos naturâ, sive à
 primâ nativitate, & delicatiore otiosaque vitâ tales. Priores enim
 adhuc minus hanc mutationem & pinguedinis consumptionem per-
 ferre poterunt, ac posteriores, quibus vasa sanguifera non in tan-
 tum delitebant, dum majora sunt; nec hinc evaporatio & transpi-
 ratio

ratio insensibilis tam subito ac sine mutationis spe impediatur, ac in prioribus. Hinc Hipp. S. II. Apb. 44. ait: *Qui natura valde sunt crassi, celerius moriuntur, quam graciles.* & adea J. Heurnius: *citius afficiuntur, crisius agrotant, & difficiliter curantur gracilibus.* Et omnino se res etiam habet cum obesitas laetiori vita talibus, de quibus facile intelligitur, cum habeant eandem corporis constitutionem molestam presentem, iisdem etiam ferme periculis obnoxios esse, licet quoad spem curationis aliquo modo differant. Dum enim paucam sanguinem illi in vasis angustioribus obtinent, non eadem in Chirurgicis remedia cum ipsis tentari possunt: adest praeterca talis constitutio partium & recipientium & emittentium, ut, quod in aliis longo demum tempore recolligitur, in his, licet vel optime curati essent, statim denuo restituitur. Hinc etiam adeo vile folatium tam veteres, quam Neoterici Practici eis attribuunt, ut de eorum restitutionis possibilitate multi plane dubitent. Rod. à Castro de morb. mulier. Lib. III. p. 233. *naturalem ferè curari non posse asserit, sed tantum asciritiam.* & Hier. Mercurialis Lib. de decorat. p. 29. *obesitatem naturalem plane incurabilem esse dicit.* Utrique interim in summo versantur periculo, & citissime possunt suffocari, si vel forte fortuna ipsos dorso incumbentes incubus arripiat, levissimus hicce alius affectus illis ferè semper lethalis erit, cum requisitam curationem, conversionem scilicet in alterutrum latus, licet adhuc ante mortem evigilaverint, propter molem corporis arripere non valent. Meliorem comparationem facere non possum, quam quæ jam instituta est à Theod. Kerckringio: nempe similes sunt candidæ a denti, quæ præ affluxu nimis pinguedinis extinguuntur. Ob eandem hanc causam à chordæ tormento immunes habentur, quod scilicet per violentum hunc actum facile suffocatione perire possint, vid. Zachias *Quæst. Med. legal. Lib. VI. Tit. 2. Quæst. IV. p. 531.* Nec exempla deficiunt in observationibus subito pinguedine suffocatorum. Jo. Sebenicius in *Obs. Med. de suffoc. p. 237.* refert ex *Aliano Var. Hist. Lib. VIII. Dionysium Heracleotem, Clearchi F. obesitate nimis periisse.* Paulò post ex *Jovio in vitâ Galeotti: erat Galeottus usque adeo tumens abdomine, ut cum sub vasto obese corporis pondere vel præ grandia jumenta fatisceret, rēdā curuli neheretur: ac demum senex*

ad

ad montem Annianum circa Aresse, arvinâ suffocatus interiret. De comite quodam ex obesitate summâ difficultate respirandi correpto pluribus legi potest *Vid. Trincavelius Consil. Med. Cons. Cl. Marc. Malpighius Opp. Tom. II. p. 240, obesos obscurato vel obliterato pulsu absque febre suffocatos interiisse* observavit. Verbi divini ministrum nimîa pinguedine suffocatum recensent *Eph. Germ. N.C. Dec. I. An. 2, Obs. 87. p. 161.* Sed hæc non sunt sola, quæ ægris nostris metuenda veniunt. Obnoxii quippè sunt paralyti & apoplexiæ, dum in vasis angustioribus sanguiferis magna chyli glutinosi copia continetur, quæ accedente æstu corporis facillimè in minimis arteriarum carotidum ramusculis & plexu choroidæo eructatur, quo producuntur obstructiones, ut vel fiat paralytis, vel apoplexia.

§. 27.

Non parvum incommodum occurrit circa generationis negotium. Nec enim commodè, si ea sit obesitas in viro, potest fieri membrorum applicatio; nec feminis receptio & spiritus ejusdem penetratio, si foemina affecta fuerit: hinc est, quod ordinariè ferè vel steriles sint, aut saltem paucos liberos procreant: eapropter bene notandus est *Hipp. Aph. S. V. aph. 46.* dicens: *quacunque (mulieres) immodicè crasse concipere nequeunt, iis ἐπιπλοῦν uteris comprimit, & priusquam extenuentur, non concipiunt.* Imprimis Scytharum uxoribus os uteri præ pinguedine occludi, notavit *Hippocrates.* Et licet vel optimè conciperent tales foeminae, nihilominus summum vitæ periculum in partu incurrunt, dum ob canalium angustiam, quam pinguedo inducit, difficilè foetum excludere possunt, vasa pectoris angusta aut obstructa habent & propterea difficilè spirant, quemadmodum asthmaticæ, sicque diu compressum anhelitum continere non valent, cujus tamen rei ad perficiendum parum summa necessitas accedit, optimam talem prognosin mulieribus obesitas ponente *Vido Vidio Lib. XI. de Curat. membrat. p. 370.* Exemplum ejusmodi potest legi in *Eph. Germ. N. C. Dec. II. An. 7. Obs. 35. p. 70.*

§. 28.

Ex his satis videmus, obesitatem nimiam esse affectum non parvi momenti, quin potius à multis Practicis nisi planè pro incurabili

rabili, ad minimum difficillimæ curationis habitus sit, ut hinc etiam Zacchias in *Quæst. Med. legal. Lib. III. Tit. I. Quæst. 6. p. 278.* in hæc verba erumpat: *difficillimam est & fortasse impossibile arti Medicæ hoc vitium emendare, licet namque quam plurima apponantur medicamenta, quæ obesa corpora extenuare possunt, & superexcidentem pinguedinem minuire, ea tamen operatio periculi plena est, & vix unquam operato sine in eâ exequendâ Medici possunt.* Huic Zacchie effato omninò sua veritas attribuenda est, si intelligat naturaliter sic dictos obesos, minimè verò de ascititiâ obesitate idem concedendum est, ob rationem præc. §. allegatam, nec quidem de naturali in totum. Quis enim unquam omnia tam Veterum, quam Neoteriorum Practicorum observationes de curatâ obesitate nimia vel in dubium vocaret, vel de ascititiâ tantum intelligeret? Si quis autem probationem per exempla postulet, adeat inter veteres Galenum Opp. suorum S. II. de sanit. tuend. Lib. VI. cap. 8. ubi se juvenem præpinguem parvo tempore ad mediocritatem reduxisse ait. Nicomachio Smyrno ad tantam molem corpus increville, ut loco moveri non potuerit, sed nihilominus ab Esculapio curatum esse, refert Idem L. b. de differenti. morbor. S. III. c. 9. Hier. Mercurialis de decorat. se cognovisse, ait, nobilissimum Medicum, Lucensem Bertholinum vocatum, qui singulis annis ad thermas Lucenses accedebat, ut deponeret pinguedinem, & sibi felicissimè successisse. Instar omnium esse potest propria experientia Magnif. Dn. Præfidis, qui cum adhuc Serenissimo Martisburgensi, gl. mem. à consiliis Medicis esset, inauditam ferè obesitatem felicissimè curavit, quem casum integrum ab Excellentia Eius benigne mihi communicatum melioris explanationis gratiâ ad hæc: *Vir quidam reverendus tanta erat obesitate, ut se vestibus nec induere, nec capillos pectine colligere, nec persus terram se convertere posset, ut aliquid inde elevarer, sed planè ad hæc & plura alia ineptus tam pingue gerebat abdomen, ut cum ex tactu ejus superficiei & relictis vestigiis excessivè collectâ pinguedo abundè appareret. His autem omnibus insignis aderes edendi appetitus, ut non tantum jentaculum pegeret, sed præandio & canâ largiori ventriculum lacrimantem quotidie sedaret. Vix autem sedatus illic sereno somniebatur, & per horam imò plures dormiebat. Facies erat cæ-*

teroguin floridâ, sed mentum ob copiosam per totum corpus extensam pinguedinem tam largâ manu deductum erat, ut inde collare, quo sacerdotes ornamenti loco utuntur, ad dimidium ferè obtegeretur. Loquela autem ipsi super difficilis erat, non ex vitio naturæ, sed pinguedinis, ut cum articulatè loqui vellet, quod quidem promptè efficiebat, ad voluntatem linguam movendi ipsi non levis labor esset. Pecebat remedia, & post eadem adhibita liberatus à copiosâ pinguedine ultra ulna longioris dimidium emaciatus alacritatem insignem obtinebat, ut omnes adiones iam spontè ageret, ad quas obundas aliorum auxilio antea indigebat, & sanus postea per multos annos vixit, & adhuc unâ prole numerum auxit, quod in obefitate ipsi prohibitum erat. Plura alia Neotericorum in curatione mox inlequenti tradentur.

§. 29.

Indicationes igitur curativæ sunt: ut collecta jam nimia copiam pinguedo immineatur & extra corpus eliminetur, & (2.) novæ pinguedinis collectio præcaveatur.

§. 30.

Prima indicatio: collectam pinguedinem imminuere, magnam à Medico prudentiam requirit, ne dum acribus pinguis arrodere & extra corpus fluere facit, loco evacuationis speratæ totalem massæ sanguineæ acrimoniam inducat, & inde eveniat id, quod dicitur colliquatio totius, ubi omnis etiam nutritioni necessarius chylus simul excernitur, & corpori tabes universalis inducitur, sicq; posterius malum pejus reddatur priori. Hanc puto fuisse rationem, quæ multis Practicis persuasit, ut in hoc affectu planè abstinerent à medicamentis, eumq; pro incurabili venditarent: nullum interim est dubium, si rectè procedatur, & hic speratum Medicinæ finem acquiri posse. Ante omnem autem remediorum aliorum applicationem diæta præscribenda est, ut & medicamenta meliorem effectum nanciscantur. Aer, si fieri potest & in quantum ægri commode, aut sine insigniori molestiâ ferre possunt, semper eligatur calidus, quo motus sanguinis augeatur, & transpirationes promoveantur, quibus quanta fieri possit excretio, quovis die experimur, & latis probavit Sand. Santorius in *Medic. Staticâ*, & ante ipsum Hippocrates. In cibo & potu autem semper ferè tales ægri peccare solent.

dum vel plus a quo stomachi penetrantia replent,

vel peccant in qualitate cibi & potus, ut non nisi ex *ἔχθρη* OS cibos & ex-
 quilitissima potulenta assument, quæ secundum antedicta non possunt
 non nutritionem plus debito augere, hinc magnâ cautione ipsis in hoc
 prospiciendum est. Quantitatem alimentorum imminutam nutritione
 imminuere, non est, cur dubitemus, cû id experientia quotidiè tam in ho-
 minibus, quàm in brutis confirmet. Sed vix ullû reperies obestum, qui ob
 maximû appetitus vigorem mediocri quantitate contentus esse possit,
 quin potius si ad id cogatur, quàm pessimè se habere incipiat, pari ratio-
 ne, ac milites in castris, qui nonnunquàm inopiâ alimentorû per integras
 hebdomadas esurire coguntur, ut etiam plures tunc pereant fame, quàm
 esse, imprimis cum ipsis ingluvies in omnium rerum abundantia tem-
 pore hybernaculorum familiaris in alteram quasi naturam degenera-
 verit. Sed, uti famem, ita & abundantiam milites ægrè ferunt, si
 scilicet post præcedentem alimentorum inopiam per advectionem
 ipsis facultas detur pro lubitu ventricos suos, tanquam continuò
 latrantes canes, sedandi, denuò plures (habitâ scilicet proportionè)
 morientur pane, ac antea perierant fame. Ventriculus enim antea
 coarctatus & corrugatus distenditur, sicque non tantum liberum
 diaphragmatis, sed & sanguinis motum, ob vasa sanguifera com-
 pressa, impedit & mortem accelerat. Quod malum ut avertatur,
 non unicâ vice famem omnem sedare ipsis concedendum, sed ex
 minimâ alimentorum portione indies ad majorem ascendendum est,
 licet adhuc maximus comedendi appetitus adfuerit, juxta *Hipp. mo-
 nitum: non satiari cibis, sanitatis studium est.* Eadem ratio est cum
 obesitas, quantitatem nimiam ciborum ipsis subducere omninò ma-
 ximè proficuum est, interim non ab uno extremo statim ad alterum
 est saltandum, quin potius indies parva admodum quantitas de-
 trahenda sit, donec ipsi mediocritati assueti fiant, i. e. donec hbræ
 ventriculi antea relaxatæ sensim & sensim iterum contrahantur, &
 mediocrem ciborum quantitatem comprimere & continere queant.

S. 31.

Si verò appetitus tantus adfit, ut sine insigni & ferè insupe-
 rabili molestiâ imminutio ciborum tentari nequeat, quaritur: an
 non medicamenta appetitum minuentia porrigenda sint? Quod
 nun-

nunquam permittendum. Fermentum enim ventriculi enervatur, activitas ejus obtunditur & diffringitur, spiritusque illud actuantes supprimuntur, ut exinde non nisi cruditates oriri & malus chylus preparari possit, qui ad massam sanguineam delatus eandem suam qualitatem inficit, unde teste quoque Hippocrate cachexia, hydrops, variarumque febrium caterva oriuntur. Ut igitur simul & partibus paucis apponantur, & ventriculus pro sedanda fame repleatur, concedi quidem potest sufficiens cibi & potus quantitas, sed quæ minus nutriens sit, ut ita tam esuriei impatienti, quam indicationi curativæ satisfiat. Quamquam detractio ciborum ratione quantitatis sit præferenda.

S. 32.

Cibi interim condiendi sunt aromatibus blandis, quæ dum gaudent sale volatili, incidendo & aperiendo egregiè in obesitate conferunt, hinc cibi cinamom. caryoph. Zingib. & similibus conditi porrigantur, & juscula sint diuretica, incidentia, ex petroselin. no, aspar. apio, dauc. fax nic. serpill. item nasturt. & erucâ. Nec minus acida profunt, ut succus citri, acetum & similia. Potus autem sit tenuis, pauci nutrimenti, cerevisia secundaria, non Cusiroviensium Kniesenack, nec Rostochiensium oleum, aut similia bonæ notæ potulenta. Vinum subinde concedi potest, præter id enim, quod famem solvit, juxta Hipp. Aph. XXI. S. II. etiam obesitati medetur, imprimis si ad acidum inclinet, ut vinum Gallicum & Hungaricum.

S. 33.

Motus corporis, quantum fieri potest, semper quieti præferendus est. Hoc enim non solum copiosa succi nutriti secretio & appositio inhibetur, sed etiam, qui jam appositus, in motum deducitur, & per transpirationes evacuatur. Imprimis verò evitatio crebra convenit, quæ motus humorum per vasa excretoria ventris inferioris stimulat & transpiratio adjuvatur. Eandem rationem habent vigilia, quæ semper præ nimio somno eligendæ sunt, attamen modum non excedentes, ne scilicet iisdem acrimonia nimia sanguini & spiritibus inducatur, & defectus spirituum promoveatur. Iustum somnus sit brevior. Laborem improbum enim non
quie-

quietem corpora emaciare, Hippocratis effatum verissimum est. Nec excernenda sunt retinenda, sed iusto tempore deponenda, & quod adhuc melius, uti insequentibus pluribus audiemus, alvus semper aperta fervetur. Veneris usus pariter non interdicens, quo mirum in modum corpora emaciari videmus, dum particulae sanguinis spirituosae & chylosae per eundem excernuntur, sicque per earum defectum pinguedinis collectio & appositio praecaveatur, sed ne modum excedat.

§. 34.

Ex fonte Chirurgico primum venæsectio consideranda occurrit. Non improbabile videtur, quando hominem crebris hæmorrhagiis affectum emaciari videmus, eadem sanguinis profluvia manu chirurgi procurata eundem etiam effectum, pinguedinis scilicet imminutionem, nactura esse, imprimis cum ex antedictis pateat, illud, quod partibus debet apponi, omne in sanguine quaerendum esse, sicque ad minimum novae appositionis inhibito fiat: quibus & omnino sua veritas deneganda non est, interim tamen respectus habendus ad varietatem obesitatis nimiae. Ordinariè quippe naturaliter pingues vasa sanguifera angustiora obtinent, quae profundè sub pinguedine latent, ab eadem comprimuntur, & paucum sanguinem continent. Praeterea prони sunt ob defectum virium & imminentem suffocationem ad syncopen, nec ideo quaecumque remedia fortiora tolerant obesa corpora, norante id Rod. à Castro hinc ne temerè missiones sanguinis in iis tentandas esse constat. Evacuato enim eorum sanguine, vasa adhuc magis coarctantur, fiunt obstructions, ex quibus agmina morborum generantur. Hinc periculosa esse in obesitate sanguinis missionem, Hieron. Mercurialis de decorat. p. 29. notat, ubi de naturaliter talibus loquitur. Nec quidem in ascitiâ obesitate indifferenter sanguis emittendus est, & optimè prius tentandi sunt ægri, an sanguis in ipsis abundet, sed ut cautè procedatur, reiteranda potius sæpissimè venæsectio, ut semper prius experiri liceat, an proficua ægro, & in quantum eam perferre possit, ne dum unica vice nimia copia emittitur, spirituum deperditio nimia fiat, respiratio sine hoc jam difficilis adhuc difficilior reddatur & æger suffocetur: hinc est, quod hæmgr.

(41)
hæmorrhagiam sanguinis obesis adeo periculosam duobus exemplis
prober *Jo. Langius epist. Medicinal. Lib. I. Ep. XL.* Sufficiat igitur, si ab
uncis ij ad iij unicâ vice mittatur, & reiteretur, si id cum *in Poëtiæ* gri
factum esse animadvertimus. Delectus quoque venarum in tan
tum concedendus, ut majores rami eligantur, usdemque magnum
vulnus oblique lanceolâ infligatur, quo glutinosus & crassus san
guis melius effluere & latera diutius à premente pinguedine aper
ta & diducta servari queant. Difficillimè enim alias instituitur in
obesis venæsectio, quod vulnus statim iterum pinguedine claudi
tur & sanguis paucus non nisi guttatim effluit, hinc requiritur, ut
cuspis lanceolæ sit latior, ac quidem ordinariè formari solet. De
arteriotomiâ, utpote quæ in obesis terè institui nequit, præterea
que periculosa est, & de cucurbitulis, quæ nimis laboriosam ap
plicationem requirunt, & insufficientem nec desideratum effectum
hic habent, non opus est, ut multum disseratur.

§. 35.

Occurrunt passim apud veteres observatores curationes obe
sorum per detractionem adipis operâ Chirurghi institutam, ut hinc
merito suo inquirendum sit, anne tutò ejusmodi operatio, quæ pri
mo statim intuitu horrenda satis videtur, institui queat? *Plinius*
Lib. XI. c. 37. p. 81. meminit: *L. Apronii, consularis viri filio detractis*
adipes, levatumque corpus immobili onere. *Ettmullerus Dissertationibus*
suis Academicis p. 245. ex *Anon Chur- und Fürstl. Heldenstaal* sequen
tem inserit historiam: *Dodo VII. der Feiste &c. als er mit Reyster Denet*
chen dem VI. nach Italien zu dessen Hochzeit reysete, und ihme unter wegen
das Schmeihs so ihn beschweret / schreiben liesse / ist er bald darauf Anno
Christi 1790. gestorben. Sit huic ultimæ relationi sua fides, cum ope
ratio, quæ sine dubio nec citò, nec tutò nec iucundè processit, men
tem meam potius firmet, quam infirmet, dum infelicissimum suc
cessum habuit. Priori econtrâ omnis planè veritas deneganda vi
detur. Pinguedinem omnem totum corpus cingentem excinde
re velle, unquam alicui in mentem venisse, nemini quidem af
fingam, interim ad minimum illam intelligi detractam fuisse, quæ
tantam in abdomine protuberantiam, & ob id potiorem molestiam
causatur, probabile est. Sed quis quæso hanc excindet, nisi pri
us

us cutem omnem à pinguedine separet, vel licet hoc non faciât,
 & aliquid cuti adherere sinat, ad minimum omnes arteriarum, ve-
 narum, nervorum, vasorumque lymphaticorum ramusculos, qui
 conjunctim, teste *Malpighio*, cutem constituunt, lacerat & discin-
 dit, utpote sine quorum disruptione pinguedinem avellere velle
 ab incumbente cute & substratis musculis, ne dicam laboriosissi-
 mum, ridiculum foret. Exinde insignes primo hæmorrhagiæ,
 dum sanguinis impetus vehemens adest propter dolorem patientis,
 deinde omnis affluxus sanguinis per arterias aliàs in cutem perfici-
 endus deficit, quia concipi nequit, quomodo arteriola & venæ de-
 nuo in cutem inoscularentur, inde necessario & deficit cutis nutri-
 tio, quæ brevi corrumpetur & decidet. Jam opponere hîc mihi
 Chirurgo prævideo, qui cogente necessitate è vulneribus inte-
 gra frustula pinguedinis sub cute eximunt, & nihilominus cutis
 iterum adnascitur musculis. Verum sciendum est, magnam hîc
 occurrere rationis disparitatem. Nam quando pars quædam cutis
 separatur parva, omninò res procedit, non quod imposito empla-
 stro vasa omnia denuò inosculentur cuti, sed quod ab aliis arteri-
 arum ramis lateralibus huic minori cutis parti nutritio communicetur
 exemplum pono in abdomine, ibi licet unus ramulus arteriæ vel
 duo discendantur, tamen affluxus sanguinis per ejusdem arteriæ
 alios laterales ramulos procedere potest. Hoc sapius confirmat ex-
 perientia, quando ense, aut alio casu discinditur vas sanguiferum, e-
 g. in humero, cujus ramuli exteriores alias prospexerant manui, non
 ideo manus corrumpitur ex defectu nutrimenti, sed ab aliis di-
 varicationibus lateralibus ejus rami illud recipit. Hinc quando
Paul. Barbette Chirurg. p. 365, asserit: *pinguedinem, quoties in cura-*
ione affectus alicujus externi impediamentum aliquod asserit, sine dolo-
re, aut incommodo ullo resecari posse, & ad ea verba *Exec. Jo. Muys*
se illud sapius in praxin deduxisse affirmat, non de tantâ pinguedi-
 nis mole intelligendum est, sed tantum parte quædam minore,
 ut in ulcere, vulnere & fractura similibusque. Sic memini, factum
 esse, ut, cum ante annos aliquot Amstelodami morarer, ense lato
 vulneratum fuisset studiosum quendam Livonum infra umbilicum,
 ut omenti pars ex vulnere amplo cum pinguedine prominere,

quam

(43.)
quam Chirurgi, cum jam ab aere corrumpi incepisset, refecabant sine omni periculo, quippe qui adhucdum, quantum scio, sine omni incommodo vivit.

§. 36.

Alia adhuc est encheiresis Chirurgica, quâ corporis superficies acutissimis acubus transitur, ut sic pinguedo transtuderet. Consilium, quod sanè primo intuitu vulgo satis probabile apparebit, quippe qui nullam aliam ob rationem pinguedinem in tantâ copîâ inter cutem & musculos colligi sibi persuadet, quam quod cutis nimis arcta & spissa eam retineat, ex quo optimè quidem sequi videtur: si cutis perfodiatur, liberum jam exitum habere axungiam, & obesitatem viâ brevissimâ imminui. Quod omninò ita etiam se haberet, nisi longè gravius periculum exindè necessariò emergeret. Nil dicam de dolore ex transtossâ cute oriundo: quis quæso acubus foraminula in eadem efficiet, nisi & claudat poros, i.e. vascula cutis excretoria, quibus laxis & adstantes glandulæ miliares laedentur, ex quibus obstructions, tumores, inflammationes & ulcera pessima orientur. Quod assertum quotidiè tumores ex levissimo tactu cutis per instrumenta acutiora probant. Hinc pro fabulâ potius, quam verâ historiâ habendum videtur, quod *Ælianus Lib. IX. de variâ histor. c. 13.* refert: *Dionysium Eracleotem, Clearchi filium, usque adeo obesus fuisse, ut vix respirare posses, & consilio Medicorum consuevisse acutissimis acubus curare, ut dum dormiret, sibi laetra & carnes perfoderentur usque ad sensum, quo sic pinguedo consumeretur.* Ex his inferri mulpetet, quantum valeant cauteria actualia & potentialia, quæ enormes & insanabiles affectus producere valent, licet certissimè hisce mediis omnis pinguedo tolli possit. Aliam hinc Scythas mulieres prudentiam in exurendis membris pro curatione adhibere scivisse credendum, cujus rei *Hippocrates* mentionem facit, quam quæ quidem in nostris oris applicari potest. Nisi inultio ea intelligenda sit de foniculis, quos pariter & potentiali & actuali cauterio effici notum est, (quod verò vix credibile) qui adhuc aliquam curationis spem promittunt, dum chylus in pus conversus continuo magnâ fati copîâ ex vulnere aperto effluit, & ad minimum illud membrum emaciari videmus, cui foniculus nutritur. Quam obi

F 2

cau-

causam etiam illis, quibus operosa & dolorosa hæc operatio non
diplacet, variis in corporis partibus iidem concedi possunt. Et
luadet illos ipse *Jo. Jac. Waldschmidt Opp. p. 590.*

S. 37.

Ex fonte pharmaceutico varia nobis suppeditantur. Imprimis conveniunt salia fixa convenienti dosi exhibita, quæ sunt sal artemis. card. bened. fabar. centaur. min. majoran. cheref. fenic. salv. & similia. Hæc acutis & rigidis suis angulositatibus chylo novo permixta ejusdem particulas ita disjunctas servant, ut vel pauciores per colatoria nutritioni inservientia transcant, vel salia intimius mista saltem simul ad partes protrudantur, ubi rodendo non solum disjungunt ramosarum particularum sive pinguedinis nexum & in fluorem redigunt, sed etiam novas accedentes particulas nutritias rigiditate suâ impediunt, quo minus partibus agglutinari, pinguedinemque augere possint, quo facto faciliè tam per sudores & per rursim, quam etiam per diuresin & per alvum evacuari possunt. Hæc methodus per salia evacuandi pinguedinem pluribus celeberrimis Medicis placuit & bonum successum largita est, *Galenus Opp. S. II. de sanitate tuend. L. VI. c. 8. & meth. medend. L. XIV. fol. 91.* integram historiam inserit de juvene 40. annorum, quem feliciter priori constitutioni restituit primariò per salem suum theriacum ex sale viper. & theriacâ constantem, quem ibidem magnoperè commendat, ob eandem rationem, quod scilicet incidat pinguedinem, & propter theriacam per diaphoresin excernat. *Rod. à Castro de morb. mulier. multis nominibus salia hæc deprædicat. Hippocrates ipse Opp. S. IV. de sabubr. vi&rat. p. 4. corpulentis & humidioribus insula salia magis & tenuia convenire dicit. Specificum in obesitate alias habetur sal fixum absinthii, in cujus naturam, an præ aliis salibus per incinerationem paratis, prærogativam habeat, jam non inquiram, licet multis peculiare quid adhuc continere, & nitrosum amaricans esse videatur, præcipuè vero Bape. Cadronchio in Tr. peculiari de sale absinth. edito Francof. 1610. siquidem inquit: qui nimis obesi & corpulentissimi sunt, necesse est, eximiam eorum humiditatem absumere & siccare, sudorem ac urinam eicere, vasque obstructa sine adstricta referre.*

re, quæ omnia, quamvis multa medicamenta officere possint, tustias ra-
men ac jucundius sal absinthii per aliquot hebdomadas, cum conpe-
nienti vitius ratione, præstabit. Quicquid sit, si nil peculiare huic
sali insit, ad minimum eadem virtute, quæ reliqua salia fixa, gau-
det, licet figuram triangularem, vel quadrangularem, juxta *Leu-
wenbæck. Epist. P. I. p. 122.* vel aliam quamcunque obtineat, sufficit,
quod ut corpus rigidum angulositatibus suis operari possit, quod in
suo obelo expertus est Magnificus Dominus Præses. Interim & alia
salia fixa æque in usum vocari queunt, nec minus salia volatilia parçè
adhibita, utpotè quæ eadem vi in pinguedinem agunt, licet minus
constanter, & diaphoresin augent. Hinc nec infusiones & deco-
cta lignorum sunt intermittenda, quæ propter partes suas constan-
tes egregiè conveniunt, & sudores tuissimè movent, quibus
semper aliquid pinguedinis simul abripitur. Conveniunt & omnia
alia, quæ per infusionem sal volatile elici patiuntur, ut infusio her-
bæ *thee*, & imprimis fabarum *caffè*, quæ non tantum diluit chy-
lum, sed & per poros corporis & urinam pinguedinem educit.

§. 28.

Post salia alcalia, lixiviosa, fixa & salia volatilia etiam acida in usum
venire possunt, quæ magni hic æstimantur à multis, ut etiam spiritus
corrosivos salis, nitri & vitrioli cum similibus adhibeant. Ve-
rum nemini unquam autor ero, ut talia adhibeat. Si enim in nimis
paucâ quantitate propinentur, nullius efficacitæ erunt, si verò magnâ
dosi exhibeantur, metuendum est, ne in ipsas partes solidas suam
causticam vim exerant, easque lædant. Et licet hæc intactæ fortal-
se relinquerentur, nihilominus ad massam sanguineam delata ean-
dem in utroque suo motu turbant, unde cachecticæ obstructions,
earumque consequentia oriuntur: cujus rei exemplum nobis sub-
ministrant *Eph. Germ. N. C. Dec. II. An. IX. Obs. 219, p. 401.* Eo ipso
tamen non omnia acida fugienda, potius lenia præscribenda sunt
quæ non sine levamine adhibebuntur, qualia jam præscripta sunt in
diætâ. Simplicissimo aceto multos esse restitutos passim observatio-
nes probant. Curam obesi per acetum reperies in iisdem *Ephem. Dec.
III. An. I. Obs. XXVII. p. 50.* Citri succum valdè commendat *Dolans in
Encyclop. Chirurg. rar.* Sed & hic attendendum, ne nimîa copiâ usur-
petur

(46.)
petur, dum aceto ordinario multo fortior est. *Sirada I. de Belle Belgico* s. mentionem facit viri, qui usu continuo aceti 87. librarum pondo decrevit. Ipse Magnificus Dominus Præses aqvm prophylact. Sylv. cum insigni succellu obeso suo propinavit, idque eo felicius, cum multa salia volatilia admitta sint. Nec hinc acidularum usus spernendus est, ut omnes reliquæ aqvæ chalybeatæ, quæ tubulos corporis aperiunt, obstructions egregiè resolvunt, & materiam peccantem ad excretionem aptam reddunt. De Hispanensibus mulieribus *Rod. à Castro de morb. mulier. L. III. p. 233.* scribit, contra obesitatem deformem eas uti cibo ex pane & poscâ, quem vocent *gaspacho*; & Lusitanas pulchritudinis studiosas ulurpare limones cum sale, ut cibo valdè extenuante.

§. 39.

Quando jam per blanda acida & alia salia pinguedo incisa & liqvata est, subinde quoque exhiberi possunt alvum stimulantia & primas vias detergentia, quibus vasâ in intestinis stimulantur ad frequentiorum humorum depositionem, quâ sæpè multum pinguedinis simul auferitur, quod ex *Eph. Germ. N. C. Dec. II. An. VII. Obs. 133. p. 346.* videre est. Talia sunt aloëtica pil francot, tartar. Schrœd. Glassianæ, aloë ipsâ non lota, item myrrhata, quæ vehementer detergent, hinc Elix. prop. f. a. vel in formâ liqvata, vel pilulari, acuatum tartaro victriolato, vel arcano dupl. vel aliis salibus, cujus egregium effectum Magnificus Dn. Præses in recensito casu probatum non satis prædicare potest. Præter id enim, quod stimulant, bilem optimè acuunt & augent, quæ semper ferè in obesitas pauca adest. Interim tamen fortiora purgantia hic non sunt svadenda, licet omnino educant pinguedinem & citò emacient, cum partim ipsorum vis per exhibita acida enervetur, partim & præcipuè, quod ventriculo noceant, tormina intestinorum producant, & majora mala supervenire possint, ut hypercatharsis, convulsiones, cachexia vel etiam hydrops. Nec ipsa stimulantia & detergentia sunt exhibenda, priusquam humores per medicamenta in antecedaneis viarum & coarctationem à pinguedine periculosa potius, quam proficua esse possent.

§. 40.

Sunt, qui salivationem suadet, quia nempe observatur, corpora per copiosam hanc salivæ excretionem mirum in modum emaciari, mercurii insuper particulas subtilissimas minimos corporis poros permeare & eosdem referare posse. Accedunt observationes, quibus multos hoc remedio tali carcere molesto liberatos novimus, qualem nobis reliquit *Bartolinus A. H. An. 71. & 72. p. 144.* summæ corpulentæ per salivationem iteratam curatæ exemplum recensens: itemque *An. eodem obs. 7.* mentionem faciens *tribuni militum bis ptyalismo mercurio dulci instituto liberati obesitate & redditi capax ad priora munia obeunda.* Et *Borellus Obs. Cent. II. Obs. II.* per ptyalissimum pariter aliquem curatum esse refert, dum folia tabaci masticaverit. Sed si consideretur, quanta nausæa salivantes corripiantur, facile colligi potest, quid obesitas, quibus syncope & lassitudines familiaris sunt, accedere possit, si respiratio difficilis per institutum ptyalissimum mercurio dulci in ipsis augeatur, qui non æquè promptè semper ad lubitum Medici sedari potest, ubi interim æger suffocari posset. Ut hinc non sine prognostico obesitas salivationem concedendam esse putaverim. Si verò obesitas nondum ad tantum gradum ascenderit, ut ægri difficultate respirandi laborent, vel ab ipsis salivatio requiratur, poterit ea institui præ aliis cum mercurio dulci benè præparato, vel masticatione foliorum tabaci salivæ excretio promoveri: quod & alii optimo consilio aceto scillit. ore retento & internè assumpto efficiunt. Egregiè de salivatione differens legi potest *Nic. Heinsius in det Schmachtenen Venus.*

S. 41.

Febrem artificialem suadet *Galenus*, ex nullo alio fundamento, quam quod febribus ægri citissimè emaciari soleant. Sed cum omnes ejusmodi febrium procurationes jamdudum ex scholis Medicorum eliminatæ sint, melius erit & obesitas constitutionem suam licet molestam retinere, quam tanto periculo ipsos subjicere, cum non sit in potestate Medici febrem lenem, vel alium ejus gradum procurare, quin potius semel perturbatâ sanguinis missione atrocissima symptomata supervenire queant.

Externa alia per affricationem applicita, licet ob resistentiam pinguedinis non adeo prompte penetrent, internam tamen remedium vim juvare possunt aperiendo poros: quod faciunt omnia volatilia, imprimis, quando iisdem corporis superficies in loco calido tamdiu fricatur, donec sudores sequuntur, qui statim atque proveniunt, linteo calido detergentur, quo medio, *agrū* intumescit *celeriter cursu uti cogens* obesitate nimia laborantem restituit *Galenus*, qui consuli potest *Opp. S. II. de Sanit. tuend. L. VI. c. 8.* Convenire in tali casu aqua regin. Hungar. *l'eau de la Reine* dicta, quæ ob fl. rorism. admodum penetrans est. sp. Bez. Buff. sal. vol. oleo Sylv. atq. Anhalt. ext. item foment. & inunctio decocti nucum cypres. quod commendat *Jo. Michaelis opp. P. II. p. 313.*

Hæc sunt quibus bene observatis & administratis obesitatem nimiam curari posse putaverim. Quando nimirum post præscriptam dietam, varia salia sive lixiviosa, sive volatilia, sive acida ferè simul exhibentur, ob faciliorem lixivationem, quæ ab æstu procuratur, cum intermixtis quandoque detergentibus & amaris, quandoque diureticis, terebinthatis, quibus & diureticis promovetur, & si spasmodici quid metuendum sit, præcaveretur, quandoque etiam diaphoreticis, magis verò volatilibus, quam terreis tandem etiam iis, quæ ex fonte Chirurgico admitti possunt.

Symptomata quod attinet, ea maximâ parte ita comparata sunt ut per eadem remedia contra obesitatem adhibita mitigentur, vel sine curata obesitate planè non cedant. Steatomata verò propriis remediis auferenda sunt, & nisi vel inunctis spirituosiss, vel venosis sic dictis sæpè impostis dissipentur, radicitus manu chirurgi cum folliculis suis extirpanda sunt.

Supereff, ut de mulieribus obesiss quædam addantur. In antecedentibus enim monitum fuit, posse fieri, ut pinguedo nimia non minus coitum, quam ipsam conceptionem impediatur. Si posterius observetur, sanè nil remedii restat, quæ ut eorum corpus

corpus per remedia recensita molesto hoc pinguedinis carcere liberetur, priusquam ipsis spes procreandi liberos polliceri, & consilium aliter cum viro congregiendi, propter metum partus difficilis, dari possit, quod & Hipp. innuit Opp. S. III De superf. p. 46, his verbis: *qua viros pra pinguedine ad conceptum offensos habere videntur, eas quam maximè extenuato, & post reliquam curationem graciles reddido.* Nam cultro excicare velle pinguedinem impediendam conceptionem speculationis potius quam praxeos esse videtur. Altera igitur potius obesitatis nimix species, cujus externa protuberantia congressum impedit, consideranda venit, cumque hæc, tam in viris, quam feminis maximo sit impedimento, merito suo & hisce miseris consilium quærendum erit, ut etiam durante curationis tempore nihilominus invicem rem habere, & si possibile fuerit, interea mulier concipere possit. Sed vero abdomen mulieribus in dorso jacentibus in tantum prominet, ut marito, licet non obeso, planè sit impossibile uxori tali in situ constitutæ sua debito modo applicandi. Alius igitur situs quærendus est, quo maritus minus impediatur. Sicque denuo nova quæstio mihi decidenda præberet; An coitus par *derriere* (uti *Venette* loquitur) institutus sit licitus? Hac de re egregiè planè differit, omnemque difficultatem ademisse videtur, modo ipsius principia cum Neotericorum concilientur, incomparabilis *Nicolas Venette* dans son *Traité de la generation de l'homme, ou Tableau de l'Amour conjugal, Part. II, Chap. X, p. 238. seqq.* Et sane quia nullus sit in sacris exprimitur, qui maritalis vel concedatur, vel prohibeatur, non sine ratione cum Exc. Domino *Venette* præsumi potest, Casuistas hanc coeundi rationem ex nullo alio fundamento improbare, quam quod vel Anatomix sint ignari, vel quod huc usque rem aliter se habuisse persuasi sint, vel quod hic actus in hominibus distinctus esse debeat ab illo brutorum. Nam per se & reipsa nil inhonesti & turpis inferi. Sed quis quæso ipsos docuit, Adamum suam Evam aliter complexum fuisse, quin potius omnium reliquorum animantium exempla, quæ ante se habuit imitatus fuerit? Tertia objectio per se corrui, rejecta priori, prætereaque sequeretur: etiam concoctionem & chylicationem aliter debere fieri in hominibus, quam in brutis, quod tamen non ita obtinet. Hinc optimè laudatus *Venette* allegat *St. Thomam 4. d. 31. in fine in expositione literali dicentem: monuerim, aliquando*

conversionem debitis fitus omnino culpa vacare, cum non capeanda voluptatis gratia, sed aliqua iusta causa intercedit, scilicet ob pinguedinem viri, suffocandique fetum merum. Quod idem de mulieribus obesitis intelligendum est. Nisi enim orificium uteri & partes circumjacentes pinguedine plane occlusæ sint, utique spes conceptionis superest, modo possit fieri feminis injectio, cui fitus ille inversus plane non contrariatur. Car il est certain, dit Mons. Venette, que l'Anatomie nous montre, que la matrice est beaucoup mieux située pour la conception, lors qu'une femme est sur ses mains & sur ses pieds, que quand elle est sur le dos. Le fond de cette partie est alors plus bas, que son orifice, & il n'y a qu'à y jeter de la semence, elle y coule d'elle même, & par sa propre pesanteur elle tombe, où elle doit être conservée pour la generation. Cette posture est la plus naturelle & la moins voluptueuse. Allegat, insuper plures ex ipsorum Casuistarum quoque numero hanc opinionem approbantes; Cardinalem Cajetanum, Abulensem in Mathæum, nempe Albertum M. Paulum Aeginetam, Mercurialem, Philosophum Lucretium, &c.

§. 46.

Altera in dicitio curativa est, ut nova pinguedinis collectio præcaveatur. Quæ merè sicut ex antedictis facileque efficitur solâ dietâ, iis tamen medicamentosâ redditâ, quæ §. 32. præscripta sunt; & quoad reliqua paulo exactiori, ne dum denuò vel quantitate l. qualitate ingestorum peccetur & malum redeat, & pejus reddatur. Difficillimum omnino homini videtur quidem, diætæ legibus se obstrictum tenere, quæ tamen strictissime tenende forent, cum & hoc ipsa religio jubet, & potiori existentiæ nostræ parti sit potius proficiendum, anima scilicet, non corpori. Interim vero ex utroque summus compositi, & qui ubi quoad hæc summum suum bonum cum Aibeniense illo Epicuro non tantum in tranquillitate animæ, sed & in voluptatibus corporis quarit, quæ quidem illius præscripta bodiedum nimis ex edunt. Uti pluribus differit in lectu jucundissimo & utilissimo libro Illustris Dn. le Chevalier Temple dans l'Essai du Moxa contre la Goutte. Si igitur contigerit, ut in excessu tali diætæ peccetur & obesitas denuò se prodât, non nisi in prioribus commendata adhibenda sunt, antequam obesitas incrementum ceperit.

Ergo parcus erit de multis pauca capescens,
 Qui non ante diem vult dulcem abrumperè vitam.

ΕΠΙΜΕΤΡΑ:

Globulos sanguinis rubicundos omnes jam praexistere in ovo
& sine accessione ad propriam substantiam tantam copiam sanguinis representare purpuream, figmentum ingeniosum Neoterischorum est.

2.

In septo cordis frustra quaeritur differentia circulationis sanguinis in foetu, nec unquam ibi, nisi praeternaturaliter, foramen sic dictum ovale reperitur.

3.

Quidam morbi mentis etiam ad Medicum, quae Medicum pertinent.

4.

Dantur casus, in quibus Medicus crebriorem usum Veneris suadere potest.

5.

Olim quidem magna Britannia incolae praegyptiis longiorem vitam obtinuisse dicuntur, hodie vero nullus populus praeter alio quo ad hanc prerogativam habere dici potest.

6.

Nullus morbus per se incurabilis est.

7.

Fermentum ventriculi dari ad oculum demonstrari potest.

8.

Medicinam sine Matheesi explicare impossibile est.

9.

Cartesii divisio atomorum facilis conceptu est, dum vel unicum granum arenae in sexcentas partes divisum visum offerri potest.

AD ÆGROS

HAPAINEZIS.

L Inquite mœstítiam, tristes in corpore morbi
 Quos cruciant, spes hinc namque salutis adest.
UscITO sanari? Fesbet Tibi cura salutem
 Et vitam sanam sollicitudo dabit.
 Sidubiam metuis morbo redeante salutem,
 Expertus **T**UTO porriget ipse manum.
 Pharmaca fastidis, simul agrè tœdia morbi
 Perfers? **F**UCUNDE sumere curata facit.
 Haud credis dictis? Ego quondam doctor & hospes
 Hujus Doctoris mox Tibi testis ero.

Hicce

Tenuis sed cordiali Musâ Nobilissimo
 Domino Doctorando, Amico suo
 intimo, applaudere voluit
LOTHARIUS ZUMBACH,
 de Kœsfeld, Med. Doct.
 Leydenfis.

Je suis de vôtre état tout surpris & confus,
 Mes sens sont en desordre & mes doits sont perclus;
 Je vois que l'art ne peut égaler la nature,
 Et que mes efforts superflus
 Veulent en vain ici faire vôtre peinture.
 Ah sciance si parfaite
 Inspire dans ce cœur
 Une sainte & vive ardeur
 Et rends cette ame satisfaite:
 Tiens la bride à ses ardens desirs.
 Et que sans ressentir ni douleur, ni foiblesse
 Jusques dans l'extreme vieillesse
 Il prenne part à tes plaisirs.

Leipsic le 16. Feur. Par son tres-humble serviteur
 1701 La Violette.

ULB Halle
005 703 786

3

